

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка

Прядко О.М.

МУЗИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Навчально-методичний посібник

Кам'янець-Подільський – 2026
Видавець ПП Зволейко Д.Г.

УДК 78.01:159.9.01(075.8)

П68

Рецензенти:

Н.М. Гончарук, доктор психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної та практичної психології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

О.О. Морозова, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри музикознавства, інструментальної підготовки та методики музичної освіти Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії;

Н.Є. Кравцова, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри вокально-хорової підготовки, теорії та методики музичної освіти імені Віталія Газінського Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

*Рекомендовано до друку вченою радою
Кам'янець-Подільського національного університету
імені Івана Огієнка (протокол №3 від 26 березня 2026 року)*

Прядко О.М.

П68 Музична психологія : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2026. 128 с.

ISBN 978-617-620-377-3

Навчально-методичний посібник укладено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Музична психологія» для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань А Освіта спеціальності А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями) предметної спеціальності А4.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво). Містить робочу програму, теми лекцій, матеріали до практичних занять, методичні вказівки до самостійної роботи здобувачів вищої освіти, список рекомендованої літератури та інформаційних ресурсів, глосарій наукових термінів, додатки.

Для студентів та магістрантів музично-педагогічних та мистецьких спеціальностей закладів вищої освіти, учителів мистецтва шкіл різного типу навчання.

УДК 78.01:159.9.01(075.8)

© Прядко О.М., 2026

ISBN 978-617-620-377-3

ПЕРЕДМОВА

Сучасна підготовка майбутнього вчителя мистецтва, музичного мистецтва вимагає розширення його психолого-педагогічних компетентностей, поглиблення ґрунтовних психологічних знань в галузі музичного навчання та виховання учнів. Музично-психологічні компетентності мають стати окремою складовою системи знань, спрямованою на удосконалення фахової підготовки майбутнього педагога-музиканта. Викладання освітньої компоненти «Музична психологія» в системі навчання студентів мистецьких спеціальностей педагогічних закладів вищої освіти покликане висвітлити психологічні основи музичної педагогіки, поглибити методичні знання музичного навчання з позиції психології.

Сучасний запит суспільства ставить перед вчителем мистецтва, музичного мистецтва вимогу на високому творчому рівні проявлятися у всіх сферах музичної педагогіки, що стане можливим лише за умови сформованості глибокого наукового підґрунтя у галузі музичної педагогіки та музичної психології. Успішність фахової підготовки майбутнього вчителя мистецтва безпосередньо залежить від забезпечення тісного взаємозв'язку опанування спеціальних музично-педагогічних знань, музично-виконавських умінь та психолого-педагогічної підготовки до педагогічної діяльності у сфері мистецької педагогіки. Будь-який вид педагогічної взаємодії між вчителем та учнем в ході музично-естетичного виховання та навчання дітей регулюється психологічними механізмами, розуміння яких сприятиме зростанню ефективності професійної діяльності вчителя у школі.

В ході опанування навчального матеріалу дисципліни «Музична психологія» здобувачі вивчають проблеми музичної творчості, закономірності сприймання музичного матеріалу, проблематику музично-виконавської

діяльності. Розкривається виховний, розвивальний, культуротворчий, соціалізуючий потенціал музичного мистецтва, вплив якого проявляється у розвитку емоційно-естетичної чутливості дітей, збагаченні духовної та культурної сфер, забезпеченні гармонізації усебічного розвитку особистості учня.

Музично-педагогічна діяльність вимагає від вчителя ґрунтового знання психологічного підґрунтя музичної педагогіки. Глибокого аналізу потребує проблематика впливу музики на розвиток особистості учня, що включає вивчення психологічних механізмів розвитку емоційно-вольової сфери особистості, когнітивних та творчих здібностей, формування естетичної свідомості. Музична психологія дозволяє розглядати процес розвитку музичного мислення, музичної уяви, музичної пам'яті через призму психологічних знань, що дає можливість глибше усвідомити закономірності розвитку загальних та спеціальних музичних здібностей, функціонування психічних процесів у музичній діяльності, вибудовувати ефективну педагогічну стратегію виховання творчого, мислячого учня. Музично-психологічні знання покликані допомагати вчителю мистецтва, музичного мистецтва виявляти психолого-педагогічні умови, за яких музичне навчання сприятиме ефективному розвитку музично-творчого потенціалу учнів, їх індивідуальних музичних здібностей. Розвиненість психолого-педагогічних компетентностей вчителя дозволить реалізовувати диференційований, особистісно орієнтований підхід до навчання кожного учня, враховуючи рівень його природних задатків, музичної підготовленості, особливостей емоційно-вольової сфери. Досліджуючи закономірності функціонування спонукальної сфери особистості, педагог зможе глибше розуміти внутрішню та зовнішню мотивацію учнів до занять мистецтвом, визначаючи генезу художньо-естетичних потреб, – вибудовувати ефективну стратегію стимулювання пізнавальної активності учнів. Враховуючи особливості функціонування пізнавальної

сфери, специфіку протікання мнемічних процесів, індивідуально-психологічних характеристик, вчитель зможе адаптувати методіку викладання музичних дисциплін до потреб та можливостей вихованця. Психологічні знання дають змогу педагогу-музиканту ефективно здійснювати діагностику рівня розвитку музичних умінь та навичок учнів, їх потенційних можливостей, виявляти труднощі, що виникають в процесі музичного навчання, своєчасно вибудовувати ефективну стратегію їх подолання. Володіючи знаннями психології особистості, психології міжособистісної комунікації вчитель зможе вибудовувати ефективну педагогічну взаємодію з учнями, формувати позитивну емоційну атмосферу на занятті, налагоджувати продуктивний діалог.

В ході вивчення дисципліни «Музична психологія» майбутній вчитель мистецтва, музичного мистецтва отримує можливість усвідомити особливості власної особистості, дослідити свої потреби, інтереси, пізнавальний та творчий ресурс. Здобувач удосконалює комунікативні навички, навички ефективної саморегуляції, стресостійкості, що допомагатиме йому у майбутньому усвідомлено організовувати педагогічну діяльність, підтримувати емоційну рівновагу, вибудовувати конструктивну взаємодію з учнями.

Музично-психологічні знання опановані в ході вивчення освітньої компоненти «Музична психологія» допоможуть майбутньому педагогу-музиканту успішно адаптуватися до сучасних викликів освітнього середовища, створювати оптимальні умови навчання для учнів, сприятимуть опануванню педагогічної культури, емоційної стабільності, комунікативної гнучкості, необхідних умов успішної професійної самореалізації вчителя.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

«МУЗИЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

для підготовки фахівців другого (магістерського)
рівня вищої освіти
за освітньо-професійною програмою Середня освіта
(Музичне мистецтво)
спеціальності А4 Середня освіта (за предметними
спеціальностями)
предметної спеціальності А4.13 Середня освіта
(Мистецтво. Музичне мистецтво)
галузі знань А Освіта
мова навчання українська

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. Мета вивчення навчальної дисципліни: надання здобувачам вищої освіти фахово-орієнтованих психологічних знань, формування умінь застосовувати їх у практичній музично-педагогічній діяльності.

Програма вивчення навчальної дисципліни «Музична психологія» укладена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань А Освіта, спеціальності А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями).

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма здобуття вищої освіти
Рік навчання	1-й
Семестр вивчення	1-й
Кількість кредитів ЄКТС	4
Загальний обсяг годин	120
Кількість годин навчальних занять	40
Лекційні заняття	20
Практичні заняття	20
Семінарські заняття	-
Лабораторні заняття	-
Самостійна та індивідуальна робота	80
Форма підсумкового контролю	залік

3. Статус дисципліни: навчальна дисципліна належить до вибіркових освітніх компонент (за вибором здобувачів вищої освіти).

4. Передумови для вивчення дисципліни: освітній компонент передбачає обізнаність з основами загальної та вікової психології.

5. Програмні компетентності навчання:

- розвиненість психологічної компетентності майбутніх педагогів-музикантів, володіння комплексом знань психолого-педагогічного, музично-теоретичного змісту;
- здатність застосовувати знання в галузі музичної психології в ході вибудовування ефективної педагогічної комунікації, взаємодії педагога та учня, як індивідуальностей, що динамічно розвиваються, здатність до рефлексивного оцінювання педагогічних ситуацій та емпатійної корекції власних педагогічних дій;
- здатність аналізувати та координувати протікання процесів музично-естетичного виховання учнів, ефективно використовувати методи розвитку пізнавальної сфери вихованців, підвищення спроможності зберігати та відтворювати досвід взаємодії з музичними образами, вдосконалення прийомів логічного опрацювання музичного матеріалу;
- уміння проводити психолого-педагогічний аналіз ефективності розвитку пізнавальної, емоційно-вольової, мотиваційно-потребової сфери вихованців;
- володіння методикою діагностування ступеня сформованості сенсорних та інтелектуальних музичних здібностей.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни «Музична психологія»:

- опанувати термінологічний та понятійний апарат навчальної дисципліни;

- знати сучасні тенденції розвитку музичної психології;
- знати психологічні особливості, специфіку різних видів музичної діяльності у їх соціально-психологічному та професійному аспекті (виконавська, композиторська, педагогічна, слухацька діяльність);
- знати структури різних видів музичної комунікації;
- знати специфіку впливу музичного мистецтва на інтелектуальну, емоційну, культурну сферу особистості виконавця.
- уміти здійснювати діагностику рівня розвиненості сенсорних та інтелектуальних музичних здібностей, музикальності;
- уміти здійснювати ефективний вплив на розвиток інтелектуальної, емоційної сфери вихованців засобами музичного мистецтва;
- уміти підвищувати ефективність засвоєння технічних, художньо-виконавських умінь та навичок вихованців, інтерпретаторських виконавських навичок засобами музично-психологічного впливу;
- уміти формувати виконавську надійність учнів, підвищувати якість сприймання музичного матеріалу;
- уміти налагоджувати успішну педагогічну комунікацію з учнями;
- уміти співвідносити стратегію педагогічної взаємодії з індивідуально-психологічними характеристиками особистості учня.

7. Засоби діагностики результатів навчання: усне (письмове) опитування, виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи, написання модульної контрольної роботи.

8. Програма навчальної дисципліни:

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	разом	у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Психологія музичного навчання і виховання							
Тема 1. Музична психологія як наука.	12	2	2			8	
Тема 2. Особистість музиканта.	12	2	2			8	
Тема 3. Індивідуально-психологічні характеристики особистості музиканта.	12	2	2			8	
Тема 4. Емоційно-вольова сфера музиканта.	14	4	4			16	
Тема 5. Музичні здібності. Сенсорні музичні здібності.	12	2	2			8	
Тема 6. Інтелектуальні музичні здібності.	14	4	4			16	
Тема 7. Психологія музичного сприймання.	12	2	2			8	
Тема 8. Психологія музичної творчості.	12	2	2			8	
Разом за змістовим модулем 1	120	20	20			80	
Разом годин	120	20	20			80	

9. Форми поточного та підсумкового контролю.

Форми поточного контролю: контроль на аудиторних заняттях; контроль самостійної роботи.

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота.

Форма підсумкового контролю: залік.

10. Критерії оцінювання результатів навчання.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам:

Поточний і модульний контроль (100 балів)		Сума
Поточний контроль	МКР	100 балів
70 балів	30 балів	

Поточний контроль (70 балів)

Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів на навчальних заняттях – 12.

Критерії оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів на навчальних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Магістрант володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні»; порушує принципи академічної доброчесності.
	2	Магістрант демонструє початковий рівень володіння знаннями, робить спроби відповідати на поставлене запитання, припускається значних помилок та неточностей, погано орієнтується у рекомендованій науково-методичній літературі; порушує принципи академічної доброчесності.
	3	Магістрант дає неповну відповідь на питання; може самостійно знайти відповідь у підручнику; не здатний здійснювати критичний аналіз матеріалу; робить спроби виконання завдань репродуктивного характеру; за допомогою викладача виконує прості вправи за готовим алгоритмом; порушує принципи академічної доброчесності.

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Середній (репродуктивний)	4	Магістрант володіє початковими знаннями з навчальної дисципліни, здатний виконати вправи і завдання за зразком; орієнтується в термінах, поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
	5	Магістрант володіє початковими знаннями з навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; виконує прості вправи і завдання за алгоритмом, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними.
	6	Магістрант розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати педагогічні та психологічні явища, робить певні висновки; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання завдань за алгоритмом, проте підкріплює свою відповідь невдалими прикладами, демонструє не повне володіння матеріалом основної та додаткової рекомендованої літератури.

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Магістрант правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими поняттями та категоріями, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Магістрант вільно застосовує вивчений матеріал в стандартних ситуаціях; уміє аналізувати педагогічні ситуації, робити висновки; знання студента досить повні, його відповідь логічна, обґрунтована, однак із окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати проєкт, обґрунтувати його положення; дотримується принципів академічної доброчесності.

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Достатній (алгоритмічно дієвий)	9	Магістрант вільно володіє матеріалом навчальної дисципліни, вірно відповідає на питання, здійснює критичний аналіз матеріалу, підкріплюють його власними прикладами, але наявне порушення логіки викладу матеріалу, не використовується інформація з додаткових літературних джерел; дотримується принципів академічної доброчесності.
Високий (творчо-професійний)	10	Магістрант володіє глибокими і міцними знаннями з навчальної дисципліни; робить аргументовані висновки; самостійно визначає мету власної діяльності; виконує творчі завдання; володіє ґрунтовними знаннями суміжних галузей наук; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі педагогічні завдання та задачі; дотримується принципів академічної доброчесності.

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Високий (творчо-професійний)	11	Магістрант володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних педагогічних ситуаціях; вміє самостійно знаходити додаткові джерела інформації та аналізувати їх, застосовувати вивчений матеріал у власній практичній діяльності (диспути, круглі столи, конференції тощо); самостійно визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати педагогічні явища, процеси; дотримується принципів академічної доброчесності.
	12	Магістрант має системні, дієві знання з навчальної дисципліни, виявляє неординарні творчі педагогічні здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення власної думки; вміє ставити і розв'язувати педагогічні проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-пошуковою роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; дає правильну та повну відповідь на питання, з врахуванням послідовності та логіки викладу матеріалу на основі рекомендованої основної та додаткової літератури, з наведенням власних прикладів; неухильно дотримується принципів академічної доброчесності.

Оцінювання поточної успішності здійснюється на практичних заняттях з дисципліни за 12-ти бальною шкалою згідно із зазначеними вище критеріями.

Загальна оцінка поточної успішності встановлюється шляхом обчислення середнього арифметичного від усіх отриманих на практичних заняттях балів та переведення їх у визначену програмою кількість балів (максимум 70 балів) за формулою, у відповідності до чинного положення про рейтингову систему оцінювання (Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка» https://drive.google.com/file/d/1aD_jeL-jGRbDWAegkQ58tdMxxbqQKufF/view).

Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточної успішності. Пропущені заняття здобувач має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Здобувачеві, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Здобувач, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Поточну заборгованість, пов'язану з невідповідністю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, здобувач повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12). Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок здобувача на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля

обчислюється після проведення цих занять та ліквідації ним поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, невідповідністю або недостатньою підготовленістю до них відповідно до «Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка» https://drive.google.com/file/d/1aD_jeL-jGRbDWAegkQ58tdMxxbqQKufF/view).

Самостійна робота

Оцінювання самостійної роботи відбувається на практичних заняттях з дисципліни. Здобувач висвітлює опрацьовану тему самостійної роботи і отримує оцінку, яка є складовою загальної оцінки за практичні заняття (окремо бали не виставляються).

Під час оцінювання самостійної роботи магістранта враховується:

- обсяг та повнота висвітлення опрацьованої інформації;
- кількість і якість наведених прикладів, що підтверджують компетентність у тій або іншій темі;
- вміння аналізувати явища музичної психології, проводити аналогії та порівняння між ними;
- логічність викладу інформації, рівень володіння професійною термінологією під час висвітлення теми;
- вміння обґрунтовувати власну думку, аргументовано її висловлювати.

Модульна контрольна робота (30 балів)

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі здобувачі. Невиконання МКР оцінюється 0 балів. Під час оцінювання МКР увага звертається на повноту висвітлення теми, володіння термінологічним апаратом курсу, вміння

обґрунтовувати власні міркування, характеризувати різноманітні психологічні явища, співставляти, порівнювати їх, наводити приклади, висловлювати власні ідеї тощо.

Важливою умовою під час оцінювання МКР виступає дотримання здобувачем правил академічної доброчесності, регламентованих «Положенням про дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка» (https://drive.google.com/file/d/0B_EBvdN4dQSlMUozdmc2Ti0xY3MzMS1hbjlXLVVQSDZmNjU4/view?usp=sharing) та «Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка»

(<https://drive.google.com/open?id=1LIOReajanExMEnG2DvgdaFNACYWU00UL>).

Здобувачі, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Модульна контрольна робота складається із трьох питань, які оцінюються наступним чином:

1 питання – 10 балів,

2 питання – 10 балів,

3 питання – 10 балів (питання є рівнозначними за рівнем складності завдань та обсягом навчального матеріалу).

Критерії оцінювання питання модульної контрольної роботи

Оцінка	Критерії оцінювання питань МКР
10 балів (відмінно)	Магістрант дає вичерпну відповідь на питання модульної контрольної роботи, логічно її вибудовує, широко оперує професійною психологічною термінологією.
9 балів (дуже добре)	Магістрант презентує високий рівень володіння навчальною інформацією з музичної психології, однак подекуди припускається незначних помилок у термінологічних визначеннях, не завжди супроводжує висвітлення теми необхідними прикладами й власними міркуваннями.
8 балів (добре)	Відповідь на питання чітка, однак носить ознаки фрагментарності, не завжди доцільними є наведені приклади.
7 балів (задовільно)	Магістрант не достатньо широко розкриває питання модульної контрольної роботи, не достатньо добре систематизує та узагальнює навчальний матеріал, обмежено використовує професійну термінологію.
6 балів (задовільно)	Відповідаючи на питання модульної контрольної роботи магістрант показує обмежене володіння навчальним матеріалом, відповідь фрагментарна, не аргументована.
0-5 балів (незадовільно)	Логіка викладу матеріалу порушена, питання модульної контрольної роботи не розкриті.

Загальна оцінка за МКР обчислюється як середнє арифметичне від отриманих за кожне питання балів та переводиться за формулою у кількість балів, відведених на МКР.

Загальна кількість балів, що відводяться на МКР – 30 балів.

**Рівні опанування навчального матеріалу
і критерії оцінювання загальних результатів МКР**

Рівні опанування навчального матеріалу (отримані за МКР бали)	Критерії оцінювання загальних результатів МКР
Високий рівень (27-30 балів)	<p>Магістрант дає правильну та повну відповідь на питання контрольної роботи; всебічно розкриває проблеми, з урахуванням послідовності та логіки викладу матеріалу, на основі рекомендованої основної та додаткової літератури, з наведенням власних прикладів; широко оперує професійними термінами; демонструє ґрунтовні знання тематичного матеріалу, здатен систематизувати, узагальнювати навчальний матеріал; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; у висновках та узагальненнях пропонує нетипові варіанти відповіді; рівень критичного мислення високий.</p>
Достатній рівень (23-26 балів)	<p>Магістрант вірно відповідає на питання контрольної роботи; виявляє достатній рівень засвоєння тематичного матеріалу з «Музичної психології»; свідомо використовує спеціальну термінологію; здійснює критичний аналіз матеріалу; підкріплює відповіді власними прикладами, але наявне незначне порушення логіки викладу матеріалу, не використовується інформація з додаткових літературних джерел; трапляються поодинокі недоліки в інтерпретації навчального матеріалу і письмовому оформленні власних роздумів.</p>

Рівні опанування навчального матеріалу (отримані за МКР бали)	Критерії оцінювання загальних результатів МКР
Середній рівень (18-22 бали)	Магістрант не достатньо глибоко розкриває питання контрольної роботи; виявляє достатнє засвоєння тематичного матеріалу, здатний відтворювати значну його частину, але допускає неточності у використанні спеціальної термінології, які потребують зауваження чи коригування; трапляються поодинокі недоліки в оформленні роздумів; здобувач не достатньо вдало систематизує та узагальнює навчальний матеріал.
Початковий рівень (менше ніж 18 балів)	Питання контрольної роботи залишилися не розкритими, магістрант виявив відсутність базового рівня знань дисципліни; словниковий запас студента дозволяє викласти думку на елементарному рівні. У роботі наявні ознаки академічної недоброчесності.

Семестровий залік (100 балів)

Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях; не виконав або виконав МКР, завдання самостійної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Здобувачі, які не мають академічної заборгованості за результатами поточного контролю, отримують оцінки за результатами підсумкового контролю у формі заліку з кредитного модуля (навчальної дисципліни).

Здобувачі, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, отримують за результатами підсумкового контролю у формі заліку оцінку F або FX за шкалою ECTS та «не зараховано» за національною шкалою. Здобувачі, які мають академічну заборгованість за результатами підсумкового контролю у формі заліку, зобов'язані ліквідувати її в терміни, визначені графіком ліквідації академічної заборгованості (регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» (<https://drive.google.com/open?id=1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86>).

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

Зарахування результатів неформальної / інформальної освіти регулюється «Порядком визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція)» (<https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view?usp=sharing>).

**Підсумковий рейтинг з кредитного модуля
(дисципліни)**

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100 і більше	A (Відмінно)	зараховано
82-89	B (дуже добре)	
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	
60-66	E (достатньо)	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	не зараховано

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна: дисципліна не потребує спеціального програмного забезпечення.

Використовуються: фортепіано, комп'ютер, проектор, альбоми репродукцій творів мистецтва.

12. Рекомендована література.

Основна

1. Білецька М.В. Педагогіка музичного сприймання : навчально-методичний посібник. Мелітополь : ФОП Однорог Т.В., 2019. 226 с. <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/3468/1/posibnuk.pdf>

2. Полубоярина І.І., Пляка Л.В. Методичні рекомендації до проведення самостійної роботи з дисципліни «Музична педагогіка та психологія». Харків : ХНУМ ім. І.П. Котляревського. 2023. 15 с. <http://surl.li/vkcywk>

3. Ракітянська Л. Формування емоційного інтелекту майбутніх учителів музичного мистецтва: теорія та практика. Кривий Ріг : вид. ФО-П Чернявський Д.О., 2020. 487 с.

4. Спіліоті О.В. Теорія і методика формування музично-інтонаційного мислення : навчально-методичний посібник. Ніжин : НДУ ім. М.Гоголя, 2019. 234 с. <http://surl.li/hwnokq>

5. Смирнова Т.А. Музична педагогіка і психологія вищої школи : навчальний посібник. Харків : Видавництво «Лідер», 2021. 180 с. <http://surl.li/tmjecf>

Додаткова

1. Аніщенко Н.В. Особливості діагностики музичного сприймання майбутніх вчителів мистецтвознавчих предметів : монографія. Київ : Інститут обдарованої дитини, 2014. 186 с. <https://core.ac.uk/download/pdf/32309011.pdf>

2. Барановська С.В. Основи вербально-виконавської інтерпретації музичних творів майбутнього вчителя : мет. рек. для викл. і студ. педа. та муз.-пед. факультетів. Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський державний університет, редакційно-видавничий відділ. 2007. 30 с.

3. Бойчук І.І. Психологія музичного мистецтва : від ідеалу до ідентичності (професійний та особистісний аспект) : навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня підготовки. Вид. 2-ге. Чернівці :

Чернівецький нац. ун-т, 2021. 216 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

4. Бреан А. Музика і мозок. Як музика впливає на емоції, здоров'я та інтелект. Харків : Альпіна диджитал, 2020. 296 с.

5. Готтман Д., Деклер Д. Емоційний інтелект у дитини. [пер. з англ. Х. Шиналь]. Харків : Віват, 2024. 272 с.

6. Гоулман Д. Емоційний інтелект. [пер. з англ. С. Гумецької]. Харків : Віват, 2019. 512 с.

7. Григор'єва В.В. Музична психологія: навч. посіб. [для підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти (магістерського) вищ. пед. навч. закладів спеціальності 014 Середня освіта, предметна спеціалізація 014.13 Музичне мистецтво]. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. 192 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

8. Гринчук І. Проблеми музичного мислення: теорія і методика розвитку. Діалектика музичного логосу та ейдосу : навчально-методичний посібник. Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. 224 с.

9. Драганчук В. Музична психологія і терапія : навч. посіб. для студ. спец. «Музичне мистецтво» [Електронний ресурс]. Луцьк. 2016. 230 с. <http://surl.li/hqlnep>

10. Дроздова М.А. Психологія мистецтва: навчальний посібник для студентів. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2006 – 104 с. <http://surl.li/jbpjzq>

11. Ільїна Н.М. Психологія творчості та обдарованості: навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2018. 227 с.

12. Карпенко Н.А. Психологія творчості : навчальний посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 156 с. <http://surl.li/qlhviq>

13. Кулка І. Психологія мистецтва. [пер. з чеськ. Олива І.]. Харків : Гуманітарний центр, 2019. 556 с.

14. Левчук Л. Психоаналіз : історія, теорія, мистецька практика. Київ : Либідь, 2002. 256 с.

15. Науменко С.І. Психологія музичної діяльності : монографія. Чернівці, 2015. 407 с.

16. Прядко О. Властивості уваги музиканта-виконавця / Педагогічна освіта : теорія і практика : зб. наукових праць / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАУП України [гол. ред. Бахмат Н.В.]. Вип. 28 (1-2020). Київ : Міленіум, 2020. С. 360-368. <http://pedosv.kpnu.edu.ua/article/view/207434>

17. Прядко О. Психолого-педагогічні аспекти оцінювання знань та вмінь студентів на заняттях з постановки голосу / Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький: Центральнoукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, 2023. Випуск 209. С. 253-257. <https://pednauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/1553>

18. Прядко О., Мазур І., Грінченко Т., Теплова О., Онофрійчук Л. Когнітивна детермінація музичного мислення та музичної Я-концепції студентів і музикантів: порівняльна діагностика, аспекти моделювання та прогнозування / Harmonia: Journal of Arts research and education. 2022. №2. Р. 368-380. <https://journal.unnes.ac.id/nju/index.php/harmonia/article/view/39518>

19. Прядко О. Розвиток інтелектуальних музичних здібностей у майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі їх фахової підготовки / Інноваційні підходи до фахової підготовки вчителя мистецьких дисциплін : монографія. Кам'янець-Подільський : ПП Зволейко Д.Г., 2015. С. 127-150.

20. Прядко О.М. Розвиток навичок емоційної саморегуляції у студентів музично-педагогічних спеціальностей у ході їх фахової вокальної підготовки / Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2022. Випуск 203. – С. 120-124. <https://pednauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk>

21. Прядко О. Розвиток професійної мотивації студентів музично-педагогічних спеціальностей вищих

навчальних закладів / Професійно-педагогічна підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва : монографія. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2020 р. С. 165-184. <http://surl.li/qomsoa>

22. Романець В.А. Психологія творчості : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Либідь, 2001. 286 с.

23. Савчин М.В. Загальна психологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2011. 464 с.

24. Самойличенко О.І. Психологія мистецтва : сучасні музикознавчі проєкції : монографія. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 236 с. <http://surl.li/ffscgx>

25. Стотика І.Г., Власенко Е.А. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять з дисципліни «Психологія музичної діяльності. Музична психологія»: Методичні рекомендації для забезпечення підготовки до семінарських занять з дисципліни «Психологія музичної діяльності. Музична психологія» студентів другого рівня вищої освіти за спеціальністю 014.13. Середня освіта (Музичне мистецтво) / Укладачі Мелітополь: МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2019. 46 с. <http://surl.li/znrikv>

26. Тихомирова Н. Музична психологія: навчальний посібник для вищих музичних навчальних закладів. Київ : Глобус. 2001. 191 с.

27. Туриніна О.Л. Психологія творчості : навч. посібн. Київ : МАУП, 2007. 160 с.

28. Хезмендалш Д. Музика. Чому вона така важлива для нас. [пер. з англ. І. Олива]. Харків : Вид. Гуманітарний центр, 2014. 240 с.

29. Шабутін С. Зцілення музикою : монографія. Тернопіль : Підручники і посібники, 2006. 192.

30. Ярко М. Психологія музичної діяльності : підручник. Дрогобич. 2018. 270 с.

Список інформаційних ресурсів

http://www.nbu.gov.ua/	Національна бібліотека імені В.І.Вернадського
https://nus.org.ua/	Сайт проекту «Нова українська школа»
http://ruh.znaimo.com.ua/index-26750.html?page=12	Наукова бібліотека національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова
https://dnpb.gov.ua/ua/	Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. М.Сухомлинського
https://westudents.com.ua	Бібліотека українських підручників
http://osvita.org.ua/	Освітній портал України
https://vseosvita.ua	Освітня платформа «Всеосвіта»
https://prometheus.org.ua	Платформа онлайн-освіти «Prometheus»
https://naurok.com.ua/upgrade/kursy-dlya-vchyteliv-muzychnoho-mystetstva	Освітній проект «На урок»
https://ruh.com.ua/#contacts	«Рух освіта»
https://umity.in.ua	Освітня платформа для педагогів «Уміти»
https://e-learning.ippo.kubg.edu.ua/course/index.php?categoryid=12	Інститут післядипломної освіти. Портал Е-навчання. Мистецька освіта

http://org.zakinppo.org.ua	Платформа дистанційного навчання ЗППО
https://journals.uran.ua/	Наукова періодика України. Сайт електронних видань вищих навчальних закладів і наукових установ України.
http://library.nakkkim.edu.ua/	Електронний каталог Наукової бібліотеки НАКККіМ.
https://digitallibrary.io	Глобальна цифрова бібліотека
http://psylib.org.ua/index.html	Психологічна бібліотека Київського Фонда сприяння розвитку психічної культури.

ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Музична психологія як наука

План лекції

1. Музична психологія як галузь психологічної науки.
2. Напрями музичної психології.
3. Основні психологічні проблеми сучасного музичного навчання і виховання.

Анотація змісту лекції

У лекції розглядається музична психологія як галузь психологічної науки, історія виникнення музичної психології, об'єкт, предмет, завдання дисципліни, напрями музичної психології; висвітлюються основні психологічні проблеми сучасного музичного навчання і виховання.

Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Ефективність різних видів музичної комунікації (концертне виконання, музичні аудіозаписи).
2. Взаємозв'язок музичної психології та педагогіки.
3. Роль музичної психології у професійній діяльності педагога-музиканта.

Перелік рекомендованої навчальної літератури

1. Бойчук І.І. Психологія музичного мистецтва : від ідеалу до ідентичності (професійний та особистісний аспект) : навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня підготовки. Вид. 2-ге. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2021. 216 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

2. Григор'єва В.В. Музична психологія: навчальний посібник [для підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти (магістерського) вищих педагогічних навчальних закладів спеціальності 014 Середня освіта, предметна спеціалізація 014.13 Музичне мистецтво]. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. 192 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>
3. Смирнова Т.А. Музична педагогіка і психологія вищої школи : навчальний посібник. Харків : Видавництво «Лідер», 2021. 180 с. <http://surl.li/tmjescf>

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте принципи музичної психології.
2. Охарактеризуйте напрями музичної психології.
3. Розкрийте функції музичного мистецтва.
4. Музичне мистецтво як засіб комунікації.

Особистість музиканта

План лекції

1. Особистість, її психологічна структура.
2. Спонукальна сфера особистості музиканта.
3. Самоактуалізація особистості музиканта.
4. Механізми психологічного захисту особистості.

Анотація змісту лекції

У лекції здійснюється аналіз психологічних характеристик особистості музиканта, розглядаються особливості функціонування спонукальної сфери, специфіка протікання процесу самоактуалізації особистості в ході музичної творчої діяльності. Здійснюється аналіз захисних механізмів особистості музиканта.

Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Особливості формування адекватної самооцінки музиканта.
2. Сублімація в мистецтві.
3. Механізми роботи сублімації в мистецтві.

Перелік рекомендованої навчальної літератури

1. Бойчук І.І. Психологія музичного мистецтва : від ідеалу до ідентичності (професійний та особистісний аспект) : навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня підготовки. Вид. 2-ге. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2021. 216 с. <https://dspace.bdrp.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

2. Бреан А. Музика і мозок. Як музика впливає на емоції, здоров'я та інтелект. Харків : Альпіна диджитал, 2020. 296 с.

3. Григор'єва В.В. Музична психологія : навчальний посібник. [для підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти (магістерського) вищ. пед. навч. закладів спеціальності 014 Середня освіта, предметна

спеціалізація 014.13 Музичне мистецтво]. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. 192 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

4. Гринчук І. Проблеми музичного мислення: теорія і методика розвитку. Діалектика музичного логосу та ейдосу : навчально-методичний посібник. Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. 224 с.

5. Драганчук В. Музична психологія і терапія : навчальний посібник для студентів спеціальності «Музичне мистецтво» [Електронний ресурс]. Луцьк. 2016. 230 с. <http://surl.li/hqlnep>

6. Дроздова М.А. Психологія мистецтва: навчальний посібник для студентів. Ніжин: Аспект-Поліграф, 2006. 104 с. <http://surl.li/jbpjzq>

7. Ільїна Н.М. Психологія творчості та обдарованості: навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2018. 227 с.

8. Карпенко Н.А. Психологія творчості : навчальний посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 156 с. <http://surl.li/qlhviq>

9. Кулка І. Психологія мистецтва. [пер. з чеськ. Олива І.]. Харків : Гуманітарний центр, 2019. 556 с.

10. Левчук Л. Психоаналіз : історія, теорія, мистецька практика. Київ : Либідь, 2002. 256 с.

11. Смирнова Т.А. Музична педагогіка і психологія вищої школи : навчальний посібник. Харків : Видавництво «Лідер», 2021. 180 с. <http://surl.li/tmjecf>

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняття «особистість».
2. Розкрийте структуру особистості.
3. Класифікація мотивів.
4. Особливості мотиваційної сфери музиканта.
5. Значення внутрішньої мотивації у навчанні.

Індивідуально-психологічні характеристики особистості музиканта

План лекції

1. Поняття характеру та темпераменту.
2. Природна основа темпераменту.
3. Характеристики типів темпераменту.
4. Особливості музичного навчання і виховання учнів з різними типами темпераменту.
5. Особливості музичного навчання інтровертованої та екстравертованої особистості.

Анотація змісту лекції

Лекція присвячена розгляду індивідуально-психологічних характеристик особистості музиканта, які визначають особливості його творчої діяльності, професійного становлення та виконавської майстерності. Розглядаються провідні компоненти психологічного портрету музиканта: темперамент, характер, мотиваційна, емоційна сфера. Аналізуються когнітивні процеси, які забезпечують якість музичного навчання: увага, пам'ять, уява. Окрема увага приділяється вивченню впливу характеру та темпераменту на характер та успішність музичного навчання та виховання. Лекція спрямована на формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про психологічний портрет музиканта та усвідомлення значення індивідуальних психологічних відмінностей у музично-виконавській та педагогічній практиці.

Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Емоційність та почуттєва сфера музиканта.
2. Роль мотивації у професійному розвитку музиканта.
3. Інтерес як чинник професійного розвитку музиканта.
4. Творчий потенціал як складова професійного становлення музиканта.
5. Соціально-психологічні чинники формування особистості музиканта.

Перелік рекомендованої навчальної літератури

1. Бойчук І.І. Психологія музичного мистецтва : від ідеалу до ідентичності (професійний та особистісний аспект) : навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня підготовки. Вид. 2-ге. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2021. 216 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

2. Гоулман Д. Емоційний інтелект. [пер. з англ. С. Гумецької]. Харків : Віват, 2019. 512 с.

3. Григор'єва В.В. Музична психологія: навчальний посібник. [для підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти (магістерського) вищ. пед. навч. закладів спеціальності 014 Середня освіта, предметна спеціалізація 014.13 Музичне мистецтво]. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. 192 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

4. Гринчук І. Проблеми музичного мислення: теорія і методика розвитку. Діалектика музичного логосу та ейдосу : навчально-методичний посібник. Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. 224 с.

5. Драганчук В. Музична психологія і терапія : навчальний посібник для студентів спеціальності «Музичне мистецтво» [Електронний ресурс]. Луцьк. 2016. 230 с. <http://surl.li/hqlnep>

6. Дроздова М.А. Психологія мистецтва: навчальний посібник для студентів. Ніжин: Аспект-Поліграф, 2006. 104 с. <http://surl.li/jbprjq>

7. Карпенко Н.А. Психологія творчості : навчальний посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 156 с. <http://surl.li/qlhviq>

8. Кулка І. Психологія мистецтва. [пер. з чеськ. Олива І.]. Харків : Гуманітарний центр, 2019. 556 с.

9. Левчук Л. Психоданаліз : історія, теорія, мистецька практика. Київ : Либідь, 2002. 256 с.

10. Науменко С.І. Психологія музичної діяльності : монографія. Чернівці, 2015. 407 с.

11. Ракітянська Л. Формування емоційного інтелекту майбутніх учителів музичного мистецтва: теорія та практика. Кривий Ріг : вид. ФО-П Чернявський Д.О., 2020. 487 с.

12. Спіліоті О.В. Теорія і методика формування музично-інтонаційного мислення : навчально-методичний посібник. Ніжин : НДУ ім. М.Гоголя, 2019. 234 с. <http://surl.li/hwnokq>

13. Смирнова Т.А. Музична педагогіка і психологія вищої школи : навчальний посібник. Харків : Видавництво «Лідер», 2021. 180 с. <http://surl.li/tmjef>

Питання для самоконтролю

1. Що таке характер та темперамент?
2. Яким чином впливає тип темпераменту на розвиток характеру особистості?
3. Зв'язок індивідуально-психологічних характеристик особистості та успішності її музичного навчання та виконавської діяльності.
4. Характеристика різних типів темпераменту.
5. Інтроверт та екстраверт: особливості музичного навчання.
6. Інтроверт та екстраверт: специфіка виконавської діяльності.

Емоційно-вольова сфера музиканта

План лекції

1. Загальна характеристика емоційної сфери музиканта.
2. Вольові якості особистості виконавця.
3. Виконавська надійність.

Анотація змісту лекції

У лекції розкриваються загальні характеристики емоційної сфери музиканта, емоційна чутливість, здатності до глибоких переживань. Аналізуються функції волі у різних видах музичної діяльності, вольові якості особистості виконавця: цілеспрямованість, наполегливість, самоконтроль, активізація творчих сил. Здійснюється характеристика засобів подолання негативних емоцій, які супроводжують публічний виступ, розглядаються шляхи виховання психологічної та емоційної стійкості музиканта-виконавця, механізми регуляції емоційних станів. Вивчається специфіка формування та розвитку виконавської надійності музикантів.

Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Позитивні та негативні емоції у творчому процесі.
2. Психологічні чинники виникнення сценічного хвилювання, способи їх подолання.
3. Значення розвитку вольових якостей особистості музиканта.
4. Взаємозв'язок емоційних переживань із художньою інтерпретацією музичних творів.

Перелік рекомендованої навчальної літератури

1. Барановська С.В. Основи вербально-виконавської інтерпретації музичних творів майбутнього вчителя : методичні рекомендації для викладачів і студентів педагогічних та музично-педагогічних факультетів. Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський державний університет, редакційно-видавничий відділ. 2007. 30 с.

2. Бойчук І.І. Психологія музичного мистецтва : від ідеалу до ідентичності (професійний та особистісний аспект) : навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня підготовки. Вид. 2-ге. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2021. 216 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

3. Готтман Д., Деклер Д. Емоційний інтелект у дитини. [пер. з англ. Х. Шиналь]. Харків : Віват, 2024. 272 с.

4. Гоулман Д. Емоційний інтелект. [пер. з англ. С. Гумецької]. Харків : Віват, 2019. 512 с.

5. Григор'єва В.В. Музична психологія: навчальний посібник [для підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти (магістерського) вищих педагогічних навчальних закладів спеціальності 014 Середня освіта, предметна спеціалізація 014.13 Музичне мистецтво]. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. 192 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

6. Драганчук В. Музична психологія і терапія : навчальний посібник для студентів спеціальності «Музичне мистецтво» [Електронний ресурс]. Луцьк. 2016. 230 с. <http://surl.li/hqlnep>

7. Дроздова М.А. Психологія мистецтва : навчальний посібник для студентів. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2006. 104 с. <http://surl.li/jbpjzq>

8. Ільїна Н.М. Психологія творчості та обдарованості : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2018. 227 с.

9. Карпенко Н.А. Психологія творчості : навчальний посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 156 с. <http://surl.li/qlhviq>

10. Кулка І. Психологія мистецтва. [пер. з чеськ. Олива І.]. Харків : Гуманітарний центр, 2019. 556 с.

11. Науменко С.І. Психологія музичної діяльності : монографія. Чернівці, 2015. 407 с.

12. Прядко О.М. Розвиток навичок емоційної саморегуляції у студентів музично-педагогічних спеціальностей у ході їх фахової вокальної підготовки. Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2022. Випуск 203. С. 120-124. <https://pednauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk>

13. Ракітянська Л. Формування емоційного інтелекту майбутніх учителів музичного мистецтва: теорія та практика. Кривий Ріг : вид. ФО-П Чернявський Д.О., 2020. 487 с.

14. Савчин М.В. Загальна психологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2011. 464 с.

15. Смирнова Т.А. Музична педагогіка і психологія вищої школи : навчальний посібник. Харків : Видавництво «Лідер», 2021. 180 с. <http://surl.li/tmjecf>

Питання для самоконтролю

1. Емоції, настрої, почуття.
2. Характеристика інтелектуальних емоцій.
3. Психологічні стани, їх характеристика.
4. Еустрес та дистрес.
5. Розвиток виконавської надійності.

Музичні здібності.

Сенсорні музичні здібності

План лекції

1. Здібності як загальнопсихологічне поняття.
2. Види музичних здібностей.
3. Сенсорні музичні здібності:
  - а) генезис і структура музичного слуху;
  - б) структура музично-ритмічних здібностей.
4. Музична обдарованість, її структура. Спадковість у музичній обдарованості.

Анотація змісту лекції

У лекції розглядається природа музичних здібностей, розкриваються їх психологічні характеристики, специфіка формування у дітей різного віку. Вивчаються різні підходи до класифікування музичних здібностей. Здійснюється характеристика розвитку музичного слуху, відчуття ладу, музично-ритмічного відчуття (фізіологічні передумови розвитку відчуття ритму). Аналізується зміст та структура музикальності. Розглядаються засоби діагностики рівня сформованості музичних здібностей в учнів. Музична обдарованість, її структура. Спадковість в музичній обдарованості.

Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Вплив характеру та темпераменту на особливості реалізації творчих задатків особистості.
2. Специфіка розвитку архітектонічного музичного слуху.
3. Особливості розвитку тембрального слуху.
4. Значення тембрального слуху для розвитку вокальних умінь та навичок.
5. Синопсія.

Перелік рекомендованої навчальної літератури

1. Бойчук І.І. Психологія музичного мистецтва : від ідеалу до ідентичності (професійний та особистісний аспект) : навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня підготовки. Вид. 2-ге. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2021. 216 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

2. Григор'єва В.В. Музична психологія: навчальний посібник [для підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти (магістерського) вищих педагогічних навчальних закладів спеціальності 014 Середня освіта, предметна спеціалізація 014.13 Музичне мистецтво]. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. 192 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

3. Драганчук В. Музична психологія і терапія : навчальний посібник для студентів спеціальності «Музичне мистецтво» [Електронний ресурс]. Луцьк. 2016. 230 с. <http://surl.li/hqlnep>

4. Дроздова М.А. Психологія мистецтва: навчальний посібник для студентів. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2006. 104 с. <http://surl.li/jbpjzq>

5. Кулка І. Психологія мистецтва. [пер. з чеськ. Олива І.]. Харків : Гуманітарний центр, 2019. 556 с.

6. Науменко С.І. Психологія музичної діяльності : монографія. Чернівці, 2015. 407 с.

7. Прядко О. Психолого-педагогічні аспекти оцінювання знань та вмінь студентів на заняттях з постановки голосу. Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кіровоградський : Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, 2023. Випуск 209. С. 253-257. <https://pednauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/1553>

8. Прядко О., Мазур І., Грінченко Т., Теплова О., Онофрійчук Л. Когнітивна детермінація музичного мислення та музичної Я-концепції студентів і музикантів: порівняльна діагностика, аспекти моделювання та

прогнозування. *Harmonia: Journal of Arts research and education*. 2022. №2. Р. 368-380.

9. Савчин М.В. Загальна психологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2011. 464 с.

10. Спіліоті О.В. Теорія і методика формування музично-інтонаційного мислення : навчально-методичний посібник. Ніжин : НДУ ім. М.Гоголя, 2019. 234 с. <http://surl.li/hwnokq>

11. Смирнова Т.А. Музична педагогіка і психологія вищої школи : навчальний посібник. Харків : Видавництво «Лідер», 2021. 180 с. <http://surl.li/tmjecf>

Питання для самоконтролю

1. Що таке музичні здібності?
2. Класифікація музичних здібностей.
3. Сенсорні музичні здібності, їх характеристика.
4. Фізіологічна основа розвитку музично-ритмічних відчуттів.
5. Спадковість в музичній обдарованості.

Інтелектуальні музичні здібності

План лекції

1. Психологічні особливості зберігання та перетворення музичної інформації.
2. Механізми вивчення музичного матеріалу напам'ять.
3. Музичне мислення та музична уява.

Анотація змісту лекції

У лекції висвітлюються психологічні особливості розвитку інтелектуальних музичних здібностей, психологічна сутність музичної пам'яті, розглядається специфіка зберігання та перетворення музичної інформації, механізми вивчення музичного матеріалу напам'ять. У межах лекції висвітлюються види музичної пам'яті (слухова, моторна, образна, емоційна), їх функції та значення у процесі перетворення та зберігання музичної інформації. Вивчаються шляхи вдосконалення процесу запам'ятовування музичного матеріалу, закріплення його у довготривалій пам'яті. Аналізується специфіка розвитку музичного мислення, його інтонаційно-образний характер, зв'язок з емоційною сферою та художнім мисленням. Лекція спрямована на формування у здобувачів цілісного уявлення про когнітивні механізми музичної діяльності та їх роль у становленні музичної компетентності.

Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Пасивна та активна музична уява, їх характеристика.
2. Шляхи стимулювання роботи уяви в музиканта.
3. Засоби розвитку образної пам'яті музиканта.
4. Розвиток словесно-логічної пам'яті музиканта.

Перелік рекомендованої навчальної літератури

1. Барановська С.В. Основи вербально-виконавської інтерпретації музичних творів майбутнього вчителя : методичні рекомендації для викладачів і студентів педагогічних та музично-педагогічних факультетів. Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський державний університет, редакційно-видавничий відділ. 2007. 30 с.

2. Бреан А. Музика і мозок. Як музика впливає на емоції, здоров'я та інтелект. Харків : Альпіна диджитал, 2020. 296 с.

3. Готтман Д., Деклер Д. Емоційний інтелект у дитини. [пер. з англ. Х. Шиналь]. Харків : Віват, 2024. 272 с.

4. Гоулман Д. Емоційний інтелект. [пер. з англ. С. Гумецької]. Харків : Віват, 2019. 512 с.

5. Гринчук І. Проблеми музичного мислення: теорія і методика розвитку. Діалектика музичного логосу та ейдосу : навчально-методичний посібник. Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. 224 с.

6. Дроздова М.А. Психологія мистецтва: навчальний посібник для студентів. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2006. 104 с. <http://surl.li/jbpjzq>

7. Кулка І. Психологія мистецтва. [пер. з чеськ. Олива І.]. Харків : Гуманітарний центр, 2019. 556 с.

8. Науменко С.І. Психологія музичної діяльності : монографія. Чернівці, 2015. 407 с.

9. Прядко О., Мазур І., Грінченко Т., Теплова О., Онофрійчук Л. Когнітивна детермінація музичного мислення та музичної Я-концепції студентів і музикантів: порівняльна діагностика, аспекти моделювання та прогнозування. *Harmonia: Journal of Arts research and education*. 2022. №2. Р. 368-380. <https://journal.unnes.ac.id/nju/index.php/harmonia/article/view/39518>

10. Прядко О. Розвиток інтелектуальних музичних здібностей у майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі їх фахової підготовки. Інноваційні підходи до фахової підготовки вчителя мистецьких дисциплін : монографія. Кам'янець-Подільський : ПП Зволейко Д.Г., 2015. С. 127-150.

11. Савчин М.В. Загальна психологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2011. 464 с.

12. Спіліоті О.В. Теорія і методика формування музично-інтонаційного мислення : навчально-методичний посібник. Ніжин : НДУ ім. М.Гоголя, 2019. 234 с.
<http://surl.li/hwnokq>

13. Ракітянська Л. Формування емоційного інтелекту майбутніх учителів музичного мистецтва: теорія та практика. Кривий Ріг : вид. ФО-П Чернявський Д.О., 2020. 487 с.

Питання для самоконтролю

1. Що таке інтелектуальні музичні здібності?
2. Що таке музична пам'ять?
3. Перерахуйте види музичної пам'яті.
4. Музична уява, її види.
5. Музичне мислення, його особливості.
6. Інтонаційно-образний характер музичного мислення.

Психологія музичного сприймання

План лекції

1. Сутність сприймання як психічного процесу.
2. Психологічні механізми музичного сприймання.
3. Значення музичного сприймання для інтелектуального та емоційного розвитку особистості.
4. Сучасні проблеми музичного сприймання.

Анотація змісту лекції

У лекції розглядається сутність сприймання як психічного процесу, психологічні механізми музичного сприймання як складного процесу взаємодії слухових, емоційних, когнітивних та образних компонентів психіки, значення музичного сприймання для інтелектуального та емоційного розвитку особистості. Розглядаються особливості сприймання музичного звуку, ритму, мелодії, гармонії, тембру, динаміки, а також значення індивідуально-психологічних чинників у формуванні музичного образу. Аналізується взаємозв'язок музичного сприймання з емоційним реагуванням, уявою, музичною пам'яттю та мисленням. Особлива увага надається активному та пасивному слуханню музики, етапам осмислення музичного твору, впливу життєвого та культурного контексту на інтерпретацію музики. Вивчаються особливості сприймання музики учнями різного віку, сучасні проблеми сприймання музики. Лекція спрямована на формування у здобувачів освіти цілісного розуміння психологічних основ музичного сприймання та їх значення для музично-педагогічної та виконавської діяльності.

Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Роль сприймання у формуванні музичних здібностей.
2. Вплив оточуючих умов на специфіку сприймання музичного матеріалу.
3. Соціальна функція музичного сприймання.
4. Стадіальність сприймання музичного матеріалу.

Перелік рекомендованої навчальної літератури

1. Аніщенко Н.В. Особливості діагностики музичного сприймання майбутніх вчителів мистецтвознавчих предметів: монографія. Київ: Інститут обдарованої дитини, 2014. 186 с. <https://core.ac.uk/download/pdf/32309011.pdf>

2. Білецька М.В. Педагогіка музичного сприймання : навчально-методичний посібник. Мелітополь : ФОП Однорог Т.В., 2019. 226 с. <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/3468/1/posibnuk.pdf>

3. Григор'єва В.В. Музична психологія : навчальний посібник [для підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти (магістерського) вищих педагогічних навчальних закладів спеціальності 014 Середня освіта, предметна спеціалізація 014.13 Музичне мистецтво]. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. 192 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

4. Гринчук І. Проблеми музичного мислення: теорія і методика розвитку. Діалектика музичного логосу та ейдосу : навчально-методичний посібник. Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. 224 с.

5. Науменко С.І. Психологія музичної діяльності : монографія. Чернівці, 2015. 407 с.

6. Прядко О. Властивості уваги музиканта-виконавця. Педагогічна освіта : теорія і практика : зб. наукових праць. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАУП України [гол. ред. Бахмат Н.В.]. Вип. 28 (1-2020).

Київ : Міленіум, 2020. С. 360-368. <http://pedosv.kpnu.edu.ua/article/view/207434>

7. Ростовський О.Я. Педагогіка музичного сприймання : навчально-методичний посібник. Київ : ІЗМН, 1997. 248 с.

8. Савчин М.В. Загальна психологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2011. 464 с.

9. Смирнова Т.А. Музична педагогіка і психологія вищої школи : навчальний посібник. Харків : Видавництво «Лідер», 2021. 180 с. <http://surl.li/tmjecf>

10. Тихомирова Н. Музична психологія: навчальний посібник для вищих музичних навчальних закладів. Київ : Глобус. 2001. 191 с.

11. Туриніна О.Л. Психологія творчості : навчальний посібник. Київ : МАУП, 2007. 160 с.

12. Ярмо М. Психологія музичної діяльності : підручник. Дрогобич. 2018. 270 с.

Питання для самоконтролю

1. Що таке сприймання?
2. Особливості музичного сприймання.
3. Психологічні механізми музичного сприймання.
4. Вплив сприймання на розвиток інтелектуальних музичних здібностей.
5. Пасивне та активне сприймання музики.

Психологія музичної творчості

План лекції

1. Об'єктивна та суб'єктивна творчість.
2. Знання, уміння та навички в музичному творчому процесі.
3. Психологічні особливості творчої особистості.
4. Особливості творчості композитора.

Анотація змісту лекції

У лекції розкриваються психологічні основи музичної творчості як складного багатовимірного процесу, розглядається її природа, психологічні механізми розвитку творчих здібностей особистості музиканта, формування засобів втілення творчого задуму композитором, виконавцем. Вивчається феномен об'єктивної та суб'єктивної творчості, умови розвитку творчої особистості музиканта. Аналізуються індивідуально-психологічні чинники творчої діяльності музиканта: креативність, емоційна чутливість, мотивація, вольові якості, рівень розвитку музичних здібностей, умови розвитку творчого потенціалу у навчальному процесі. Окрема увага надається вивченню особливостей протікання творчого процесу у різних видах музичної діяльності (композиторська творчість, виконавська діяльність, інтерпретація, імпровізація). Лекція спрямована на формування у здобувачів цілісного уявлення про психологічні механізми музичної творчості та усвідомлення її значення для професійного становлення музиканта й педагогічної практики.

Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Конформізм та творчість.
2. Зв'язок між когнітивними та творчими здібностями.
3. Підсвідоме у творчості.
4. Стимули творчого акту.

Перелік рекомендованої навчальної літератури

1. Барановська С.В. Основи вербально-виконавської інтерпретації музичних творів майбутнього вчителя : методичні рекомендації для викладачів і студентів педагогічних та музично-педагогічних факультетів. Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський державний університет, редакційно-видавничий відділ. 2007. 30 с.

2. Бойчук І.І. Психологія музичного мистецтва : від ідеалу до ідентичності (професійний та особистісний аспект) : навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня підготовки. Вид. 2-ге. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2021. 216 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

3. Григор'єва В.В. Музична психологія: навчальний посібник [для підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти (магістерського) вищих педагогічних навчальних закладів спеціальності 014 Середня освіта, предметна спеціалізація 014.13 Музичне мистецтво]. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. 192 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

4. Драганчук В. Музична психологія і терапія : навчальний посібник для студентів спеціальності «Музичне мистецтво» [Електронний ресурс]. Луцьк. 2016. 230 с. <http://surl.li/hqlnep>

5. Дроздова М.А. Психологія мистецтва: навчальний посібник для студентів. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2006. 104 с. <http://surl.li/jbpjzq>

6. Ільїна Н.М. Психологія творчості та обдарованості: навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2018. 227 с.

7. Карпенко Н.А. Психологія творчості : навчальний посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 156 с. <http://surl.li/qlhviq>

8. Левчук Л. Психоаналіз : історія, теорія, мистецька практика. Київ : Либідь, 2002. 256 с.

9. Науменко С.І. Психологія музичної діяльності : монографія. Чернівці, 2015. 407 с.

10. Прядко О. Розвиток професійної мотивації студентів музично-педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Професійно-педагогічна підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва : монографія. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2020 р. С. 165-184. <http://surl.li/qomsoa>

11. Романець В.А. Психологія творчості : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Либідь, 2001. 286 с.

12. Туриніна О.Л. Психологія творчості : навчальний посібник. Київ : МАУП, 2007. 160 с.

13. Ярмо М. Психологія музичної діяльності : підручник. Дрогобич. 2018. 270 с.

Питання для самоконтролю

1. Природа творчості.
2. Що таке об'єктивна творчість?
3. Умови розвитку творчої особистості.
4. Натхнення у діяльності композиторів.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Практичне заняття №1 Музична психологія як наука

Мета: сформувати у студентів цілісне уявлення про музичну психологію як галузь психологічної науки, поглибити знання щодо об'єкту, предмету, основних категорій, методів дослідження цієї галузі знань; вивчити принципи музичної психології; розвинути вміння аналізувати психологічні процеси пов'язані з музичною діяльністю, здатність застосовувати теоретичні положення музичної психології у практичній педагогічній та виконавській роботі.

Основні поняття: музична психологія, принципи музичної психології, напрями музичної психології, музичне навчання, музичне виховання, функції музичної психології.

План практичного заняття

1. Музична психологія – галузь психологічної науки.
2. Музика як специфічна форма соціальної взаємодії.
3. Напрями музичної психології.
4. Музичний розвиток та музичне виховання.

Перелік питань для обговорення

- Історія розвитку музичної психології, процес виокремлення її з загальної психології.
- Об'єкт, предмет, завдання музичної психології.
- Принципи музичної психології.
- Музика як емоційне переживання.

- Музичне мистецтво як засіб спілкування.
- Порівняльна характеристика функціональних можливостей мови та музики.
- Комунікативна функція музики.
- Експресивна функція музики.
- Позначальна функція музики.
- Психофізіологічні основи діяльності вищої нервової системи особистості в процесі музикування.
- Значення функціональної асиметрії мозку у розвитку музикальності.
- Психологічні особливості сприймання музичного матеріалу як активного виду музикування.
- Композиторська творчість.
- Музично-виконавська діяльність.
- Психологія музичного навчання і виховання.
- Сучасні проблеми музичного навчання і виховання.

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Опрацювати наукові джерела з теми заняття.
2. Написати есе на тему (за вибором):
  - «Розвиток музичної психології в історичному ракурсі».
  - «Роль музичної психології у професійній діяльності педагога-музиканта».
  - «Напрями музичної психології».
  - «Музично-виконавська творчість, психологічний аспект».
  - «Музично-психологічні знання у педагогічній практиці».
  - «Значення знань з музичної психології для успішності виконавської діяльності музиканта».
  - «Музична психологія у структурі сучасної психологічної науки».
  - «Вплив музики на емоційний стан учнів».
  - «Музична творчість: психологічні основи, індивідуальні відмінності».

- «Психологічні чинники формування музичного мислення».
  - «Психологія музичної діяльності: взаємодія мотивації, емоцій та технічних умінь».
  - «Вплив музики на успішність навчання учнів».
  - «Музика як засіб самовираження учнів».
3. Створити схему «Напрями музичної психології».

Література

1. Бойчук І.І. Психологія музичного мистецтва : від ідеалу до ідентичності (професійний та особистісний аспект) : навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня підготовки. Вид. 2-ге. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2021. 216 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

2. Григор'єва В.В. Музична психологія: навчальний посібник [для підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти (магістерського) вищих педагогічних навчальних закладів спеціальності 014 Середня освіта, предметна спеціалізація 014.13 Музичне мистецтво]. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. 192 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

3. Смирнова Т.А. Музична педагогіка і психологія вищої школи : навчальний посібник. Харків : Видавництво «Лідер», 2021. 180 с. <http://surl.li/tmjecf>

Практичне заняття №2

Особистість музиканта

Мета: сформувати у здобувачів вищої освіти цілісне уявлення про психологічні особливості розвитку особистості в ході музичного навчання та виховання, розвинути здатність аналізувати індивідуально-типологічні характеристики особистості музиканта, особливості функціонування емоційної, мотиваційної сфери, специфіку розвитку когнітивних можливостей; оволодіти практичними методами діагностики та самодіагностики професійно важливих якостей музиканта.

Основні поняття: особистість, темперамент, характер, емоційна сфера, мотиваційна сфера, когнітивна сфера, самоактуалізація, саморозвиток, механізми психологічного захисту, сублімація.

План практичного заняття

1. Загальнопсихологічна характеристика особистості музиканта.
2. Спонукальна сфера особистості музиканта.
3. Самоактуалізація особистості музиканта.
4. Механізми психологічного захисту особистості. Сублімація.

Перелік питань для обговорення

- Структура особистості.
- Особистість, її характеристики.
- Я-концепція особистості.
- Конфлікт між Я-реальним та Я-ідеальним.
- Особливості формування об'єктивної самооцінки музиканта.
- Захисні механізми особистості музиканта.
- Спонукальна сфера особистості музиканта.
- Специфіка формування мотивації до формування та розвитку музичних умінь, знань та навичок.

- Інтерес – пізнавальна спонука активності особистості.
- Самоактуалізація особистості музиканта.
- Ознаки самоактуалізованої особистості.
- Професійна самоактуалізація музиканта.

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Опрацювати наукові джерела з теми заняття.
2. Написати есе на тему (за вибором):
  - «Психологічний портрет особистості музиканта: ключові риси».
  - «Виклики професії музиканта».
  - «Емоційна чутливість як основа творчості музиканта».
  - «Мотивація музиканта: зовнішні та внутрішні чинники професійного розвитку».
  - «Професійне вигорання в музичній сфері: причини, прояви, шляхи подолання».
  - «Креативність у діяльності музиканта: психологічні передумови та умови розвитку».
  - «Саморегуляція та стресостійкість музиканта під час виступу».
  - «Роль самооцінки та самоприйняття у творчому становленні музиканта».
  - «Особисті якості, що визначають успішність сценічної діяльності».
  - «Перфекціонізм у музичній діяльності: ресурс чи бар'єр розвитку».
  - «Вплив темпераменту на стиль виконання та музичну інтерпретацію».
  - «Соціальні аспекти формування особистості музиканта: роль середовища та педагогів».
  - «Музикант-інтроверт і музикант-екстраверт: порівняння стратегій творчого самовираження».
  - «Професійна ідентичність музиканта: шлях становлення особистості».
  - «Естетична свідомість музиканта».

- «Музичний інтелект у структурі особистості музиканта».
- «Взаємозв'язок емоційності та технічності у професійній діяльності виконавця».
- «Психологічні механізми творчого натхнення в діяльності музиканта».

Література

1. Бойчук І.І. Психологія музичного мистецтва : від ідеалу до ідентичності (професійний та особистісний аспект) : навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня підготовки. Вид. 2-ге. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2021. 216 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

2. Бреан А. Музика і мозок. Як музика впливає на емоції, здоров'я та інтелект. Харків : Альпіна диджитал, 2020. 296 с.

3. Григор'єва В.В. Музична психологія : навчальний посібник. [для підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти (магістерського) вищ. пед. навч. закладів спеціальності 014 Середня освіта, предметна спеціалізація 014.13 Музичне мистецтво]. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. 192 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

4. Гринчук І. Проблеми музичного мислення: теорія і методика розвитку. Діалектика музичного логосу та ейдосу : навчально-методичний посібник. Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. 224 с.

5. Драганчук В. Музична психологія і терапія : навчальний посібник для студентів спеціальності «Музичне мистецтво» [Електронний ресурс]. Луцьк. 2016. 230 с. <http://surl.li/hqlnep>

6. Дроздова М.А. Психологія мистецтва : навчальний посібник для студентів. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2006. 104 с. <http://surl.li/jbpjzq>

7. Ільїна Н.М. Психологія творчості та обдарованості : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2018. 227 с.

8. Карпенко Н.А. Психологія творчості : навчальний посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 156 с. <http://surl.li/qlhviq>

9. Кулка І. Психологія мистецтва. [пер. з чеськ. Олива І.]. Харків : Гуманітарний центр, 2019. 556 с.

10. Левчук Л. Психоаналіз : історія, теорія, мистецька практика. Київ : Либідь, 2002. 256 с.

11. Смирнова Т.А. Музична педагогіка і психологія вищої школи : навчальний посібник. Харків : Видавництво «Лідер», 2021. 180 с. <http://surl.li/tmjecf>

Практичне заняття №3

Індивідуально-психологічні характеристики особистості музиканта

Мета: сприяти формуванню у здобувачів уміння аналізувати індивідуально-психологічні особливості особистості музиканта, виявляти їх вплив на успішність музичного навчання та виховання, виконавську діяльність, розвивати навички самодіагностики та оцінювання професійно важливих якостей музиканта, а також навички застосування отриманих знань у практичних ситуаціях творчої та практичної роботи.

Основні поняття: особистість музиканта, індивідуально-психологічні характеристики, характер, темперамент, екстраверт, інтроверт, музичне навчання та виховання, музичний потенціал.

План практичного заняття

1. Поняття характеру та темпераменту.
2. Природна основа темпераменту.
3. Характеристики типів темпераменту.
4. Особливості музичного навчання і виховання учнів з різними типами темпераменту.
5. Особливості музичного навчання інтровертованої та екстравертованої особистості.

Перелік питань для обговорення

- Які індивідуально-психологічні риси є найбільш значущими для професійної діяльності музиканта?
- Як темперамент впливає на успішність музичного навчання?

- Як темперамент впливає на стиль музичного виконавства?
- Охарактеризуйте різні типи темпераменту.
- Активність та емоційність як основні характеристики темпераменту.
- Як Ви розрізняєте поняття характеру та темпераменту?
- Яку роль відіграє характер у формуванні творчої індивідуальності музиканта?
- Яке значення має емоційність у виконавській діяльності музиканта?
- Як мотивація визначає розвиток музичної майстерності?
- Вплив самооцінки та рівня домагань на продуктивність і сценічну поведінку виконавця.
- Особливості музично-виконавської діяльності музиканта екстраверта.
- Особливості музично-виконавської діяльності музиканта інтроверта.
- У чому полягає важливість стресостійкості у виконавській діяльності музиканта?
- Як соціальне середовище впливає на формування особистості музиканта?
- Які психологічні відмінності Ви помічали між виконавцями різних спеціальностей (вокаліст, інструменталіст, диригент)?
- Які індивідуальні психологічні характеристики можуть стати ресурсом або навпаки – бар'єром у професійній діяльності музиканта?

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Опрацювати наукові джерела з теми заняття.
2. Написати есе на тему (за вибором):
  - «Темперамент музиканта як фактор виконавського стилю».

- «Креативність у діяльності музиканта: форми прояву».
  - «Емоційність як рушійна сила музичної творчості».
  - «Психологічний портрет сучасного музиканта: виклики часу чи індивідуальність».
  - «Мотивація творчості».
  - «Роль самооцінки у становленні особистості музиканта».
  - «Психологічна витривалість – шлях до сцени».
  - «Уява в процесі музичної інтерпретації».
  - «Як характер формує творчу індивідуальність музиканта».
  - «Особистісні якості, що відрізняють видатного музиканта від хорошого».
  - «Соціальне середовище й особистість музиканта».
  - «Вплив родини на становлення особистості музиканта».
  - «Індивідуальні психологічні відмінності музикантів різних спеціальностей (вокаліст, інструменталіст, диригент, теоретик)».
  - «Чи існує «ідеальний» тип особистості музиканта».
  - «Творча самореалізація як ключ до психологічного благополуччя музиканта».
  - «Роль інтуїції у музичному виконавстві».
3. Приготувати презентацію (на тему за вибором здобувача із переліку тем для есе).

Література

1. Бойчук І.І. Психологія музичного мистецтва : від ідеалу до ідентичності (професійний та особистісний аспект) : навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня підготовки. Вид. 2-ге. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2021. 216 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

2. Григор'єва В.В. Музична психологія: навч. посіб. [для підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти

(магістерського) вищ. пед. навч. закладів спеціальності 014 Середня освіта, предметна спеціалізація 014.13 Музичне мистецтво]. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. 192 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

3. Драганчук В. Музична психологія і терапія : навч. посіб. для студ. спец. «Музичне мистецтво» [Електронний ресурс]. Луцьк. 2016. 230 с. <http://surl.li/hqlnep>

4. Дроздова М.А. Психологія мистецтва: навчальний посібник для студентів. Ніжин: Аспект-Поліграф, 2006. 104 с. <http://surl.li/jbpjzq>

5. Ільїна Н.М. Психологія творчості та обдарованості: навчальний посібник. Суми : Університетськ книга, 2018. 227 с.

6. Карпенко Н.А. Психологія творчості : навчальний посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 156 с. <http://surl.li/qlhviq>

7. Кулка І. Психологія мистецтва. [пер. з чеськ. Олива І.]. Харків : Гуманітарний центр, 2019. 556 с.

8. Левчук Л. Психоаналіз : історія, теорія, мистецька практика. Київ : Либідь, 2002. 256 с.

9. Смирнова Т.А. Музична педагогіка і психологія вищої школи : навчальний посібник. Харків : Видавництво «Лідер», 2021. 180 с. <http://surl.li/tmjecf>

10. Тихомирова Н. Музична психологія: навчальний посібник для вищих музичних навчальних закладів. Київ : Глобус. 2001. 191 с.

11. Туриніна О.Л. Психологія творчості : навчальний посібник. Київ : МАУП, 2007. 160 с.

12. Хезмендалш Д. Музика. Чому вона така важлива для нас. [пер. з англ. І. Олива]. Харків : Вид. Гуманітарний центр, 2014. 240 с.

13. Ярмо М. Психологія музичної діяльності : підручник. Дрогобич. 2018. 270 с.

Практичне заняття №4

Емоційно-вольова сфера музиканта

Мета: сприяти усвідомленню студентами ролі емоційно-вольової сфери у музичному навчанні та виконавській діяльності, сформуванню умінь аналізувати власні емоції в ході музичної практики, оволодіти прийомами подолання сценічного хвилювання, опанувати механізми активізації вольової сфери в ході репетиційних занять. Вивчити складові компоненти виконавської надійності як невід'ємної умови успішної виконавської діяльності музиканта, здатності виконувати технічні та художні завдання в емоціогенних умовах публічного виступу.

Основні поняття: емоційно-вольова сфера, сценічне хвилювання, виконавська надійність, емоційна стійкість, стресостійкість, художня інтерпретація, естетичні почуття.

План практичного заняття

1. Емоції як психологічна категорія.
2. Загальна характеристика емоційної сфери музиканта.
3. Сценічне хвилювання, його прояви.
4. Розвиток вольових якостей особистості музиканта.
5. Виконавська надійність.

Перелік питань для обговорення

- Емоційна сфера музиканта.
- Класифікація емоцій.
- Емоційний спалах та емоційний вибух.
- Фізіологічні реакції на зміну емоційного стану у виконавця.
- Форми проявів емоційних реакцій музиканта під час виступу.

- Характеристика психологічних станів хвилювання, тривоги, страху, та відшукання шляхів їх подолання.
- Стресостійкість, шляхи її формування.
- Емоційна лабільність музиканта під час концертного виконання.
- Етапи виснаження нервової системи перед початком виступу.
- Емоційна збудливість, глибина емоційного відгуку.
- Розвиток вольових якостей особистості музиканта.
- Риси вольової особистості.
- Віра у власні сили.
- Виконавська надійність, її компоненти.
- Засоби розвитку виконавської надійності.

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Опрацювати наукові джерела з теми заняття.
2. Скласти анотований каталог публікацій у періодичних виданнях за темою практичного заняття.
3. Підготувати презентацію на тему «Прийоми подолання негативних проявів сценічного хвилювання», «Розвиток психологічної надійності музиканта».
4. Написати есе на обрану тему:
  - «Емоційна чутливість як рушій творчої інтерпретації музичного твору».
  - «Сила волі музиканта: як внутрішня дисципліна формує музиканта».
  - «Баланс емоцій та самоконтролю в музичному виконавстві».
  - «Емоційна стабільність музиканта».
  - «Емоційна виразність у музичному виконавстві».
  - «Роль емоційної пам'яті у музичному виконавстві».
  - «Шляхи подолання сценічного хвилювання».
  - «Опанування сценічного хвилювання як фактор професійного зростання музиканта».
  - «Вольова регуляція у ситуації публічного виступу».

- «Емоційне вигорання музиканта: причини, ризики, шляхи профілактики».
  - «Мотивація як основа емоційної стійкості музиканта».
  - «Чи можна навчитись керувати емоціями у виконавській діяльності».
  - «Стресостійкість як показник професійної майстерності виконавця».
  - «Психологічна гнучкість педагога-музиканта».
5. Створити схему «Емоційна палітра музиканта».

Література

1. Барановська С.В. Основи вербально-виконавської інтерпретації музичних творів майбутнього вчителя : методичні рекомендації для викладачів і студентів педагогічних та музично-педагогічних факультетів. Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський державний університет, редакційно-видавничий відділ. 2007. 30 с.

2. Бойчук І.І. Психологія музичного мистецтва : від ідеалу до ідентичності (професійний та особистісний аспект) : навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня підготовки. Вид. 2-ге. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2021. 216 с. <https://dspace.bdrp.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

3. Готтман Д., Деклер Д. Емоційний інтелект у дитини. [пер. з англ. Х. Шиналь]. Харків : Віват, 2024. 272 с.

4. Гоулман Д. Емоційний інтелект. [пер. з англ. С. Гумецької]. Харків : Віват, 2019. 512 с.

5. Григор'єва В.В. Музична психологія: навчальний посібник [для підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти (магістерського) вищих педагогічних навчальних закладів спеціальності 014 Середня освіта, предметна спеціалізація 014.13 Музичне мистецтво]. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської

міської друкарні, 2018. 192 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

6. Драганчук В. Музична психологія і терапія : навчальний посібник для студентів спеціальності «Музичне мистецтво» [Електронний ресурс]. Луцьк. 2016. 230 с. <http://surl.li/hqlnep>

7. Дроздова М.А. Психологія мистецтва : навчальний посібник для студентів. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2006. 104 с. <http://surl.li/jbpjzq>

8. Ільїна Н.М. Психологія творчості та обдарованості : навчальний посібник. Суми : Університетськ книга, 2018. 227 с.

9. Карпенко Н.А. Психологія творчості : навчальний посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 156 с. <http://surl.li/qlhviq>

10. Кулка І. Психологія мистецтва. [пер. з чеськ. Олива І.]. Харків : Гуманітарний центр, 2019. 556 с.

11. Науменко С.І. Психологія музичної діяльності : монографія. Чернівці, 2015. 407 с.

12. Прядко О.М. Розвиток навичок емоційної саморегуляції у студентів музично-педагогічних спеціальностей у ході їх фахової вокальної підготовки. Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2022. Випуск 203. С. 120-124. <https://rednauk.cuspu.edu.ua/index.php/rednauk>

13. Ракітянська Л. Формування емоційного інтелекту майбутніх учителів музичного мистецтва: теорія та практика. Кривий Ріг : вид. ФО-П Чернявський Д.О., 2020. 487 с.

14. Савчин М.В. Загальна психологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2011. 464 с.

15. Смирнова Т.А. Музична педагогіка і психологія вищої школи : навчальний посібник. Харків : Видавництво «Лідер», 2021. 180 с. <http://surl.li/tmjefc>

Практичне заняття №5

Музичні здібності

Мета: сформувати у здобувачів цілісне уявлення про природу музичних здібностей, здійснити їх класифікацію, розкрити психологічні механізми та умови розвитку; навчити ідентифікувати загальні та спеціальні музичні здібності, аналізувати індивідуальні прояви музичної обдарованості; визначити поняття музичності, розглянути механізми активізації її прояву. Розглянути психофізіологічні механізми функціонування та розвитку сенсорних музичних здібностей: музичного слуху, ладового відчуття, відчуття ритму, вивчити педагогічні умови та методикау їх формування.

Основні поняття: музичні здібності, задатки, сенсорні музичні здібності, загальні та спеціальні музичні здібності, музичний слух, ладове відчуття, музично-ритмічні навички, музичність, обдарованість, талант.

План практичного заняття

1. Загальні характеристики здібностей.
2. Класифікація музичних здібностей.
3. Музична обдарованість. Музикальність.
4. Сенсорні музичні здібності.
5. Музичний слух, особливості його розвитку.
6. Музично-ритмічні здібності, фізіологічні основи їх розвитку.

Перелік питань для обговорення

- Здібності як загальнопсихологічне поняття.
- Задатки та здібності.
- Обдарованість.
- Талант.
- Геніальність.

- Види музичних здібностей.
- Класифікація музичних здібностей.
- Сенсорні музичні здібності.
- Розвиток музичного слуху.
- Розвиток мелодичного та гармонічного музичного слуху.
- Значення розвитку тембрального слуху у вихованні вокаліста.
- Динамічний музичний слух, особливості розвитку.
- Особливості розвитку ладового відчуття.
- Природа музично-ритмічного відчуття.
- Значення розвиненості сенсорних музичних здібностей для формування особистості музиканта-виконавця.
- Музична обдарованість, її структура.
- Спадковість в музичній обдарованості.
- Синопсія, природа явища.

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Скласти глосарій до теми практичного заняття.
2. Скласти кросворд з основних понять розглянутої теми практичного заняття.
3. Підготувати презентацію до одного з питань практичного заняття.
4. Написати есе з обраної теми:
  - «Особливості розвитку музичних здібностей у дітей молодшого шкільного віку»;
  - «Прийоми розвитку ладового відчуття в учнів молодших класів»;
  - «Розвиток тембрального слуху вокаліста»;
  - «Природа архітектонічного музичного слуху»;
  - «Музичні задатки та музичні здібності: коротка характеристика понять»;
  - «Синопсія: характеристика, приклади прояву в історії музики»;
  - «Особливості розвитку гармонічного слуху»;

- «Специфіка музично-слухових умінь хормейстера»;
- «Вокальний музичний слух, його характеристика, особливості розвитку»;
- «Пасивний вокальний слух»;
- «Активний вокально-педагогічний слух. Особливості формування»;
- «Спадковість у музичній обдарованості»;
- «Чи є наявність абсолютного музичного слуху обов'язковою умовою успішності професійної реалізації музиканта?».

Література

1. Бойчук І.І. Психологія музичного мистецтва : від ідеалу до ідентичності (професійний та особистісний аспект) : навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня підготовки. Вид. 2-ге. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2021. 216 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

2. Григор'єва В.В. Музична психологія: навчальний посібник [для підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти (магістерського) вищих педагогічних навчальних закладів спеціальності 014 Середня освіта, предметна спеціалізація 014.13 Музичне мистецтво]. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. 192 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

3. Драганчук В. Музична психологія і терапія : навчальний посібник для студентів спеціальності «Музичне мистецтво» [Електронний ресурс]. Луцьк. 2016. 230 с. <http://surl.li/hqlnep>

4. Дроздова М.А. Психологія мистецтва: навчальний посібник для студентів. Ніжин: Аспект-Поліграф, 2006. 104 с. <http://surl.li/jbpjzq>

5. Кулка І. Психологія мистецтва. [пер. з чеськ. Олива І.]. Харків : Гуманітарний центр, 2019. 556 с.

6. Науменко С.І. Психологія музичної діяльності : монографія. Чернівці, 2015. 407 с.

7. Прядко О. Психолого-педагогічні аспекти оцінювання знань та вмінь студентів на заняттях з постановки голосу. Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, 2023. Випуск 209. С. 253-257. <https://pednauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/1553>

8. Прядко О., Мазур І., Грінченко Т., Теплова О., Онофрійчук Л. Когнітивна детермінація музичного мислення та музичної Я-концепції студентів і музикантів: порівняльна діагностика, аспекти моделювання та

прогнозування. *Harmonia: Journal of Arts research and education*. 2022. №2. Р. 368-380.

9. Савчин М.В. Загальна психологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2011. 464 с.

10. Спілюті О.В. Теорія і методика формування музично-інтонаційного мислення : навчально-методичний посібник. Ніжин : НДУ ім. М.Гоголя, 2019. 234 с. <http://surl.li/hwnokq>

11. Смирнова Т.А. Музична педагогіка і психологія вищої школи : навчальний посібник. Харків : Видавництво «Лідер», 2021. 180 с. <http://surl.li/tmjef>

Практичне заняття №6

Розвиток інтелектуальних музичних здібностей

Мета: сформувати у здобувачів чітке розуміння психологічної природи функціонування музичного мислення, музичної пам'яті та музичної уяви, розвинути вміння розрізняти їх види, аналізувати їх значення у музично-виконавській та навчальній діяльності. Оволодіти практичними прийомами розвитку музичної пам'яті, музичного мислення та музичної уяви, інструментами діагностики рівня їх розвитку.

Основні поняття: музична пам'ять, музичне мислення, музична уява, механізми функціонування процесу зберігання музичної інформації, фантазія, інтерпретація, трактування, інтонаційно-образне мислення, образна пам'ять, слухова пам'ять.

План практичного заняття

1. Інтелектуальні музичні здібності.
2. Пам'ять як психологічна категорія.
3. Музична пам'ять, її види.
4. Музичне мислення.
5. Музична уява.

Самостійне опрацювання:

1. Прийоми запам'ятовування музичного матеріалу.

Перелік питань для обговорення

- Інтелект, його складові.
- Музичний інтелект.
- Інтелектуальні музичні здібності.
- Пізнавальні функції особистості.

- Музична пам'ять, її види.
- Моторно-рухова пам'ять.
- Слухова та зорова пам'ять музиканта.
- Емоційний вид пам'яті, значення його розвитку для виконавської діяльності музиканта.
- Тактильний вид пам'яті.
- Образна музична пам'ять.
- Ейдетична пам'ять.
- Прийоми логічного опрацювання музичного матеріалу.
- Мислення, музичне мислення.
- Психологія вивчення музичного твору напам'ять.
- Абстракція і узагальнення в музичному мисленні.
- Уява музиканта, особливості її розвитку.

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Скласти словник наукових термінів до теми практичного заняття.
2. Підготувати презентацію до одного з питань практичного заняття.
3. Написати есе з обраної теми:
  - «Музична пам'ять як основа музичного навчання».
  - «Види музичної пам'яті та їх роль у навчальній та музично-виконавській діяльності».
  - «Музичне мислення як механізм осмислення музичного образу».
  - «Взаємодія музичної пам'яті та музичного мислення у музично-виконавській практиці».
  - «Музична уява як джерело інтерпретаційної свободи музиканта».
  - «Роль музичної уяви у формуванні художнього образу твору».
  - «Аналітичне та художньо-образне мислення музиканта».
  - «Психологічні механізми запам'ятовування музичного матеріалу».

- «Засоби удосконалення музичної пам'яті».
- «Музична пам'ять та виконавська надійність музиканта».
- «Розвиток музичної пам'яті у процесі навчання: психологічний аспект».
- «Музична уява і творчість: психологічні механізми взаємодії».
- «Роль внутрішнього слуху у розвитку музичного мислення».
- «Розвинена музична пам'ять як чинник впевненості музиканта під час публічного виступу».
- «Триєдність музичної пам'яті, музичного мислення та музичної уяви у процесі інтерпретації музичних творів».
- «Порівняння репродуктивного та творчого мислення у музичній діяльності».
- «Значення асоціативного мислення у розвитку музичної уяви».

Література

1. Барановська С.В. Основи вербально-виконавської інтерпретації музичних творів майбутнього вчителя : методичні рекомендації для викладачів і студентів педагогічних та музично-педагогічних факультетів. Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський державний університет, редакційно-видавничий відділ. 2007. 30 с.
2. Бреан А. Музика і мозок. Як музика впливає на емоції, здоров'я та інтелект. Харків : Альпіна диджитал, 2020. 296 с.
3. Готтман Д., Деклер Д. Емоційний інтелект у дитини. [пер. з англ. Х. Шиналь]. Харків : Віват, 2024. 272 с.
4. Гоулман Д. Емоційний інтелект. [пер. з англ. С. Гумецької]. Харків : Віват, 2019. 512 с.

5. Гринчук І. Проблеми музичного мислення: теорія і методика розвитку. Діалектика музичного логосу та ейдосу : навчально-методичний посібник. Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. 224 с.

6. Дроздова М.А. Психологія мистецтва: навчальний посібник для студентів. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2006. 104 с. <http://surl.li/jbpjzq>

7. Кулка І. Психологія мистецтва. [пер. з чеськ. Олива І.]. Харків : Гуманітарний центр, 2019. 556 с.

8. Науменко С.І. Психологія музичної діяльності : монографія. Чернівці, 2015. 407 с.

9. Прядко О., Мазур І., Грінченко Т., Теплова О., Онофрійчук Л. Когнітивна детермінація музичного мислення та музичної Я-концепції студентів і музикантів: порівняльна діагностика, аспекти моделювання та прогнозування. *Harmonia: Journal of Arts research and education*. 2022. №2. Р. 368-380. <https://journal.unnes.ac.id/nju/index.php/harmonia/article/view/39518>

10. Прядко О. Розвиток інтелектуальних музичних здібностей у майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі їх фахової підготовки. Інноваційні підходи до фахової підготовки вчителя мистецьких дисциплін : монографія. Кам'янець-Подільський : ПП Зволейко Д.Г., 2015. С. 127-150.

11. Савчин М.В. Загальна психологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2011. 464 с.

12. Спілюті О.В. Теорія і методика формування музично-інтонаційного мислення : навчально-методичний посібник. Ніжин : НДУ ім. М.Гоголя, 2019. 234 с. <http://surl.li/hwnokq>

13. Ракітянська Л. Формування емоційного інтелекту майбутніх учителів музичного мистецтва: теорія та практика. Кривий Ріг : вид. ФО-П Чернявський Д.О., 2020. 487 с.

Практичне заняття №7

Психологічні особливості сприймання музичного матеріалу

Мета: сформувати у здобувачів розуміння психологічних механізмів музичного сприймання, розвинути вміння аналізувати індивідуальні особливості сприймання музики, усвідомлювати значення емоційного, когнітивного та перцептивного процесів у сприйманні музичних творів, а також застосовувати набуті знання для організації навчально-виховного процесу на уроці мистецтва.

Основні поняття: музичне сприймання, аперцепція, сенсорний досвід, пасивне сприймання, активне сприймання, усвідомленість, стадійність, емоційне реагування, умови організації процесу сприймання, слуховий аналізатор.

План практичного заняття

1. Сутність сприймання як психічного процесу, його властивості.
2. Психологічні механізми музичного сприймання.
3. Значення музичного сприймання для інтелектуального та емоційного розвитку особистості.
4. Керівництво процесом музичного сприймання.
5. Сучасні проблеми музичного сприймання.

Перелік питань для обговорення

- Сутність сприймання як психічного процесу.
- Психологічні механізми музичного сприймання.
- Керування процесом сприймання музичного матеріалу.
- Образ у сприйманні музичних об'єктів.

- Суб'єктивна оцінка.
- Фізіологічна основа музичного сприймання.
- Цілісність сприймання.
- Структурність сприймання.
- Осмисленість сприймання.
- Предметність сприймання.
- Константність сприймання.
- Формування повноцінного музичного сприймання.
- Значення музичного сприймання для інтелектуального та емоційного розвитку особистості.
- Музичне сприймання і вік.
- Сучасні проблеми музичного сприймання.

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Опрацювати наукові джерела з теми заняття та дати письмові визначення понять: музичне сприймання, музичний образ, емоційна реакція на музику.
2. Проаналізувати музичний твір (на вибір) і визначити, які психологічні механізми сприймання домінували.
3. Створити словесний образ музичного твору (за вибором: Й.С. Бах Прелюдія до мажор; В.А. Моцарт Маленька нічна серенада (I частина); Ф. Шопен Ноктюрн мі-бемоль мажор, о. 9 №2).
4. Написати есе на тему (за вибором):
  - «Музичне сприймання як психологічний процес: структура та етапи».
  - «Емоційні механізми музичного сприймання».
  - «Як музика викликає почуття».
  - «Вплив музичного та культурного досвіду на процес сприймання та розуміння музики».
  - «Музичне сприймання та мислення: взаємозв'язок та взаємовплив».
  - «Роль уваги та пам'яті в ході музичного сприймання».
  - «Свідоме та несвідоме у процесі сприймання та розуміння музики».

- «Образність музичного сприймання».
- «Психологічні особливості сприймання музики дітей та підлітків».
- «Синестезія у музичному сприйманні».
- «Вплив темпу, ритму та динаміки на емоційність сприйняття музики».
- «Музичне сприймання як основа естетичного переживання».
- «Активне та пасивне музичне сприймання».
- «Роль музичного сприймання у формуванні естетичної свідомості учнів».
- «Сприймання музики різних жанрів: психологічні особливості».
- «Музичне сприймання у виконавській та слухацькій діяльності».
- «Вплив оточуючих умов на протікання музичного сприймання».
- «Психологічні механізми розуміння художнього твору».

Література

1. Аніщенко Н.В. Особливості діагностики музичного сприймання майбутніх вчителів мистецтвознавчих предметів: монографія. Київ: Інститут обдарованої дитини, 2014. 186 с. <https://core.ac.uk/download/pdf/32309011.pdf>
2. Білецька М.В. Педагогіка музичного сприймання : навчально-методичний посібник. Мелітополь : ФОП Однорог Т.В., 2019. 226 с. <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/3468/1/posibnuk.pdf>
3. Григор'єва В.В. Музична психологія : навчальний посібник [для підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти (магістерського) вищих педагогічних навчальних закладів спеціальності 014 Середня освіта, предметна спеціалізація 014.13 Музичне мистецтво]. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської

міської друкарні, 2018. 192 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

4. Гринчук І. Проблеми музичного мислення: теорія і методика розвитку. Діалектика музичного логосу та ейдосу : навчально-методичний посібник. Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. 224 с.

5. Науменко С.І. Психологія музичної діяльності : монографія. Чернівці, 2015. 407 с.

6. Прядко О. Властивості уваги музиканта-виконавця. Педагогічна освіта : теорія і практика : зб. наукових праць. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАУП України [гол. ред. Бахмат Н.В.]. Вип. 28 (1-2020). Київ : Міленіум, 2020. С. 360-368. <http://pedosv.kpnu.edu.ua/article/view/207434>

7. Ростовський О.Я. Педагогіка музичного сприймання : навчально-методичний посібник. Київ : ІЗМН, 1997. 248 с.

8. Савчин М.В. Загальна психологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2011. 464 с.

9. Смирнова Т.А. Музична педагогіка і психологія вищої школи : навчальний посібник. Харків : Видавництво «Лідер», 2021. 180 с. <http://surl.li/tmjef>

10. Тихомирова Н. Музична психологія: навчальний посібник для вищих музичних навчальних закладів. Київ : Глобус. 2001. 191 с.

11. Туриніна О.Л. Психологія творчості : навчальний посібник. Київ : МАУП, 2007. 160 с.

12. Ярмо М. Психологія музичної діяльності : підручник. Дрогобич. 2018. 270 с.

Практичне заняття №8

Психологія музичної творчості

Мета: сформувати у здобувачів розуміння психологічних механізмів музичної творчості, розвинути вміння аналізувати творчий процес у музичній діяльності, його емоційну, мотиваційну, когнітивну складову, сприяти усвідомленню шляхів розвитку індивідуальних творчих здібностей у музично-виконавській та педагогічній діяльності.

Основні поняття: процес творчості, об'єктивна творчість, суб'єктивна творчість, творчі здібності, творчий процес.

План практичного заняття

1. Об'єктивна та суб'єктивна музична творчість.
2. Знання, уміння та навички як засоби втілення творчого задуму.
3. Індивідуальні психологічні особливості творчої особистості музиканта.
4. Підсвідоме у творчості.
5. Особливості творчості композитора.

Перелік питань для обговорення

- Творчий процес музикування, його специфіка.
- Об'єктивна та суб'єктивна творчість.
- Природа творчого акту, засоби його стимулювання.
- Дисоціація як основа творчості.
- Психофізіологічна основа процесу творчості.
- Вплив середовища існування на вияв творчого потенціалу.
- Історична та суспільна обумовленість творчого акту.
- Знання, уміння та навички в творчому процесі.
- Психологічні особливості творчої особистості.
- Творча фантазія.

- Значення майстерності у розвитку суб'єктивної творчості.
- Особливості творчості композитора.
- Вплив інтелектуальної сфери та творчий потенціал особистості.

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Опрацювати наукові джерела з теми практичного заняття, скласти конспект з визначенням основних понять: творчість, креативність, інтуїція, імпровізація.
2. Порівняти поняття об'єктивна творчість та суб'єктивна творчість. Подати відповідь у вигляді таблиці.
3. Проаналізувати твір В. Барвінського «Колискова» з позиції прояву творчого мислення композитора: образність, емоційність, оригінальність музичної мови.
4. Написати есе з обраної теми: «Мій досвід творчої діяльності у музикуванні», «Що заважає і що сприяє моїй музичній творчості».

Література

1. Барановська С.В. Основи вербально-виконавської інтерпретації музичних творів майбутнього вчителя : методичні рекомендації для викладачів і студентів педагогічних та музично-педагогічних факультетів. Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський державний університет, редакційно-видавничий відділ. 2007. 30 с.
2. Бойчук І.І. Психологія музичного мистецтва : від ідеалу до ідентичності (професійний та особистісний аспект) : навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня підготовки. Вид. 2-ге. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2021. 216 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>
3. Григор'єва В.В. Музична психологія : навчальний посібник [для підготовки здобувачів другого рівня

вищої освіти (магістерського) вищих педагогічних навчальних закладів спеціальності 014 Середня освіта, предметна спеціалізація 014.13 Музичне мистецтво]. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. 192 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

4. Драганчук В. Музична психологія і терапія : навчальний посібник для студентів спеціальності «Музичне мистецтво» [Електронний ресурс]. Луцьк. 2016. 230 с. <http://surl.li/hqlnep>

5. Дроздова М.А. Психологія мистецтва : навчальний посібник для студентів. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2006. 104 с. <http://surl.li/jbprjq>

6. Ільїна Н.М. Психологія творчості та обдарованості: навчальний посібник. Суми : Університетськ книга, 2018. 227 с.

7. Карпенко Н.А. Психологія творчості : навчальний посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 156 с. <http://surl.li/qlhviq>

8. Левчук Л. Психоданаліз : історія, теорія, мистецька практика. Київ : Либідь, 2002. 256 с.

9. Науменко С.І. Психологія музичної діяльності : монографія. Чернівці, 2015. 407 с.

10. Прядко О. Розвиток професійної мотивації студентів музично-педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Професійно-педагогічна підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва : монографія. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2020. С. 165-184. <http://surl.li/qomcoa>

11. Романець В.А. Психологія творчості : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Либідь, 2001. 286 с.

12. Туриніна О.Л. Психологія творчості : навчальний посібник. Київ : МАУП, 2007. 160 с.

13. Ярро М. Психологія музичної діяльності : підручник. Дрогобич. 2018. 270 с.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота студентів вищих навчальних закладів є важливою складовою їх фахової підготовки. Це навчальна, навчально-дослідна робота, яка проводиться студентами як під час практичних, лабораторних занять, так і у позааудиторний час відповідно завдання та за методичними вказівками педагога, без його безпосередньої участі. Самостійна робота – це різновид активної пізнавальної діяльності, в ході якої студент поглиблює знання з певної дисципліни, розширюючи бачення проблем, що розкриває освітній компонент, сприяючи глибокому засвоєнню навчального матеріалу, вибудовуванню корисних міждисциплінарних зв'язків.

Самостійна робота є важливим видом навчальної роботи здобувачів вищої освіти, якій відводиться належне місце у фаховій підготовці майбутнього педагога. Самонавчання, самостійна підготовка до занять вимагає спеціальної організації, методичного керівництва з боку викладача, регламентування часу відведеного на самопідготовку, надання списку рекомендованих інформаційних джерел. Необхідність підготовки фахівця, конкурентноспроможного на ринку праці, передбачає прививання студентам звички до постійної самоосвіти, самовдосконалення власних знань та вмінь, планомірного підвищення рівня кваліфікації. Сучасний вчитель сьогодні зобов'язаний уміти здобувати знання самостійно, відбираючи цінні, авторитетні джерела інформації, систематизувати отримані знання, впроваджувати їх у практику роботи у закладі освіти. Знання, закумульовані в ході самостійної роботи, стають важливим інформаційним та практичним

ресурсом, який сприятиме вкоріненню цінних професійних компетенцій.

Виховання педагога мистецтва готового забезпечувати високий рівень музично-естетичного розвитку учнів, вимагає формування глибокого усвідомлення потреби постійного професійного зростання, фахової мобільності, творчої та пізнавальної активності, ініціативності. Досягнення цієї мети стає можливим за умови зростання усвідомленості здобувачами потреби наполегливої роботи в ході вивчення навчального матеріалу, опанування інструментів необхідних для самостійного здобуття знань. Формування навичок самоосвіти триває впродовж навчання у вищому навчальному закладі під час підготовки до практичних занять з різних дисциплін, виконання завдань для самостійної роботи, написання курсових проектів, кваліфікаційних робіт.

Самостійна робота студентів може мати різні форми відповідно специфіки спеціальності, індивідуальних особливостей студента. Так, вона може включати ознайомлення з офіційними державними документами (законами, постановами, указами), вивчення наукової, навчальної, методичної літератури, періодичних видань, інтернет-ресурсів. Також самостійна робота може полягати у підготовці презентацій, проектів, написанні рефератів, есе. Важливою частиною самостійної роботи здобувачів вищої освіти є підготовка доповідей для участі у наукових конференціях, круглих столах, семінарах.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти покликана формувати такі особистісні риси, як ініціативність, відповідальність, наполегливість, прагнення до саморозвитку та самоактуалізації. Такий вид діяльності в системі фахової підготовки майбутнього вчителя мистецтва сприяє систематизації та поглибленню навчальної інформації, формуванню бачення перспективи її використання у практичній педагогічній діяльності. Студенти навчаються працювати з джерелами інформації самостійно

аналізуючи доцільність їх використання, авторитетність, ґрунтовність, вагомість в науковому світі.

Відповідно до рівня складності завдань, підготовленості студента, аудиторна самостійна робота виконується студентами під керівництвом педагога під час практичних, лабораторних занять, а позааудиторна – планується, обговорюється з викладачем, але виконується поза межами навчальних занять, в домашніх умовах, бібліотеках, репетиційних приміщеннях, в електронному освітньому середовищі закладу освіти. Організація самостійної роботи студента передбачає обговорення з викладачем її мети, засобів реалізації, терміну виконання, часу, який має бути витрачений на її виконання. Метою самостійної роботи студентів з музичної психології є засвоєння основних понять і категорій музичної психології, формування вміння аналізувати психологічні аспекти різних видів музичної діяльності. Викладачем мають бути чітко викладені очікувані результати такої діяльності, критерії її оцінювання. Самостійна робота може виконуватися студентами одноосібно або у групою студентів, онлайн чи на занятті, відповідно до мети завдання. Студенту необхідно планувати виконання самостійної роботи відповідно до навчального графіка, дотримуватися послідовності та логічності опрацювання навчального матеріалу. Важливо дотримуватися наукової доброчесності. Здобувач має бути ознайомленим з наслідками її порушення, відповідно до внутрішніх нормативних документів закладу вищої освіти та принципів академічної доброчесності, що регламентують вимоги до самостійності виконання навчальних завдань, коректного використання джерел інформації, недопущення плагіату.

Лекційні заняття – основний вид викладу навчального матеріалу у вищому навчальному закладі, який дозволяє повно, системно викласти навчальний інформацію, пропонуючи чіткий, логічний виклад наукової думки. У ході самостійної роботи з матеріалом лекційного

заняття студент має опрацювати конспект лекції, вивчити термінологічний апарат, скласти таблиці, які сприятимуть систематизації знань, опрацювати літературу до теми лекції, працювати над пошуком додаткової інформації у літературних, інтернет-ресурсах, що сприятиме поглибленню, розширенню знань, підготувати тези відповіді на запитання практичного, лабораторного заняття, семінару з теми лекції. Працюючи самостійно з матеріалом лекції, студент може виготовляти таблиці, схеми, графіки, рисунки, що сприятиме систематизації знань. Підготовка до слухання лекції є важливою частиною самостійної роботи студента, яка сприяє глибшому розумінню навчального матеріалу, систематизації знань, набуттю навички критичного сприйняття нової інформації. Готуючись до слухання лекції здобувач може повторити попередній матеріал, підготувати питання, які сприятимуть поглибленню розуміння нової теми. Важливими є налаштованість студента на сприйняття нового матеріалу, усвідомлення його важливості для формування системних фахових знань, мобілізація його пізнавальної активності, прагнення до саморозвитку, професійної самоактуалізації.

Самостійна робота з підготовки до практичного заняття з навчальної дисципліни має включати найперше опрацювання конспекту лекції, основної та додаткової літератури, складання тез відповідей на запитання практичного заняття. Складання таблиць, схем допомагає студенту систематизувати, впорядкувати початкову інформацію, виявити пробіли в знаннях, які необхідно доповнити самостійними пошуками, опрацюванням додаткових наукових джерел.

Підготовка презентацій покликана доповнити, унаочнити відповідь студента на практичному занятті. Наявність візуалізованого матеріалу підкріплює відповідь студента, активізує увагу аудиторії, підвищує рівень її зацікавленості, допомагає глибше розкрити матеріал, демонструє вміння студента структурувати інформацію,

виокремлювати ключові положення і демонструвати їх у наочній, логічно впорядкованій формі. Важливим є дотримання одного стилю в оформленні матеріалу презентації, що сприятиме зосередженості уваги в ході його сприймання, глибшому розумінню пропонованої інформації.

Важливим видом самостійної роботи є написання есе, невеликого за об'ємом повідомлення на запропоновану тему, яке покликане поглибити розуміння матеріалу практичного заняття. Важливою є здатність студента не тільки відобразити навчальну інформацію, але й висловити власну точку зору, вміло її обґрунтувати, підкріпити прикладами та цитатами, що підтверджують її правильність, продемонструвати креативне бачення, оригінальність ідей. Цей вид роботи навчає студентів чітко формулювати власні думки, логічно вибудовувати відповідь, яскраво презентувати.

Важливо обов'язково проводити оцінювання виконаної самостійно роботи, оскільки його відсутність, або неуважність до проведення перевірки призведе до зниження рівня навчальної активності студента, його ініціативності. В ході оцінювання есе важливо враховувати оригінальність та цінність ідей, широту охоплення проблеми, яскравість та виразність викладу, грамотність оформлення. Обов'язково необхідно проводити обговорення складнощів роботи, труднощів, з якими зіткнувся виконавець, аналіз ідей, які виникали в ході виконання завдання. Ініціативність, активність, творчий підхід до виконання самостійних завдань мають бути відмічені викладачем.

В ході оцінювання виконаної самостійної роботи необхідно враховувати рівень засвоєння студентом навчального матеріалу, вчасність виконання завдання, володіння навичками користування інформаційними ресурсами, виокремлення авторитетних, цінних джерел. Необхідно аналізувати здатність використовувати отримані в аудиторії знання в ході виконання практичних

завдань, вміння обґрунтовувати власну думку, відстоювати альтернативне бачення способу розв'язання поставленого завдання, оформлювати роботу відповідно означених вимог.

Свобода, яку отримує студент в ході виконання самостійних завдань, сприяє розвитку відповідальності, формуванню навичок самоорганізації, критичного мислення, підвищує мотивацію до глибшого вивчення досліджуваної теми. Правильно організована самостійна робота має великий навчальний та виховний потенціал, вона є невід'ємним елементом професійного самовизначення майбутнього фахівця.

ГЛОСАРІЙ

А

Абсолютний музичний слух – це індивідуально-психологічна здібність людини точно розпізнавати, називати або відтворювати висоту окремих музичних звуків без опори на еталон.

Акустичні характеристики музичного звуку – це сукупність фізичних і психоакустичних властивостей звукового сигналу, що визначають його висоту, гучність, тембр та тривалість, а також впливають на сприйняття та ідентифікацію джерела звуку слухачем у музичному контексті.

Арт-терапія – це напрям психотерапії, який використовує творчу діяльність (малювання, музикування, танець, ліплення, фотографування тощо) для емоційного розвантаження, розвитку когнітивних, моторних навичок особистості, соціальної адаптації, досягнення психологічного добробуту.

Аудитивне сприймання – це психологічний процес сприймання, розпізнавання, аналізу та інтерпретації звукової інформації, що здійснюється через слуховий аналізатор і забезпечує усвідомлення звуків, мовлення та музики.

В

Відносний музичний слух – це здатність людини розпізнавати, порівнювати, відтворювати музичні звуки, інтервали, акорди у співвідношенні між собою, а не за їх абсолютною висотою.

Висока співацька форманта – це акустичний пік у спектрі голосу, що відповідає підвищеній концентрації звукової енергії в діапазоні високих частот (переважно 2-5 кГц), який надає голосу пронизливості, яскравості та можливості звучати виразно навіть з оркестром.

Висота музичного звуку – це акустична характеристика музичного звуку, що визначається частотою його коливань і сприймається слухачем як відчуття висоти звуку.

Внутрішній музичний слух – це психофізіологічна здатність людини уявно відтворювати музичні образи без зовнішнього звучання, з опорою на пам'ять, уяву, інтонаційно-логічне мислення, що забезпечує можливість прогнозувати розвиток музичної тканини.

Вокалотерапія – це напрям музикотерапії, який використовує спів та голосові вправи для впливу на емоційний, психологічний та фізичний стан людини.

Е

Емоційне переживання музики – це процес суб'єктивного емоційного реагування людини на музичний твір, що виникає внаслідок сприймання його інтонаційно-виразних, ритмічних, динамічних, тембральних характеристик і супроводжується певними почуттями, настроями, емоційними станами.

Естетична свідомість – це здатність людини сприймати, оцінювати та творчо переосмислювати естетичні характеристики об'єктів оточуючої дійсності, усвідомлювати власні естетичні переживання та цінності.

І

Імпровізація – це форма музичної творчості, що полягає у художньо-індивідуальному перетворенні музичного матеріалу на основі набутих знань, навичок, інтуїції.

Інтелектуальні музичні здібності – це комплекс музичних здібностей, що забезпечують розуміння, осмислення та свідоме опрацювання музичної інформації. Вони включають музичне мислення, музичну уяву, музичну пам'ять.

Інтерпретація музичних творів – це процес творчого переосмислення музичного твору виконавцем, що включає особисте трактування змісту, вибір засобів музичної виразності, художнього оформлення.

Інтонаційно-логічне мислення – це вид музичного мислення, який забезпечує усвідомлення, аналіз і внутрішнє моделювання інтонаційних зв'язків у музичній тканині, осмислення музичного матеріалу як системи інтонацій, пов'язаних між собою певною логікою розвитку.

К

Катарсис – це стан глибокого емоційного очищення та внутрішнього оновлення, який виникає внаслідок сильного художнього переживання музики та сприяє психологічному розвантаженню особистості.

Колективне музикування – це форма музичної діяльності, за якої кілька виконавців спільно відтворюють музичний твір, координуючи свої дії на основі слухової уваги, емоційної взаємодії та єдиного художнього задуму; воно виконує важливу соціально-психологічну функцію розвитку комунікативних навичок, емпатії.

Комунікативна функція музики – це здатність музики передавати інформацію, емоції, смисли, цінності і забезпечувати спілкування між людьми, як на міжособистісному, так і на соціальному рівні, без використання вербальної мови.

Креативність – це здатність особистості до породження оригінальних, нестандартних ідей та рішень, зокрема у музичній діяльності, що виявляється у гнучкості мислення, уяві та здатності до імпровізації.

М

Мелодичний слух – це різновид музичного слуху, що проявляється у здатності людини цілісно сприймати, впізнавати, відтворювати, внутрішньо уявляти мелодію як упорядковану послідовність звуків, розпізнаючи її інтонаційні взаємозв'язки, напрям руху, смислову завершеність.

Моторні музичні навички – автоматизовані рухові дії, які забезпечують точне та виразне музичне виконання, ґрунтуються на налагодженні координації між слуховим та руховим контролем.

Музикотерапія – це міждисциплінарний напрям психотерапевтичної та реабілітаційної практики, що використовує музику й музичну діяльність як цілеспрямований засіб впливу на емоційний стан, психічні процеси, поведінку та фізіологічні функції людини з метою покращення її психологічного здоров'я, розвитку, соціальної адаптації.

Музична акустика – це галузь знань, яка вивчає фізичні закономірності виникнення, поширення та сприйняття музичних звуків, їх структуру, характеристики (висоту, гучність, тембр, тривалість) та взаємодію між звуковими хвилями у музичних інструментах і голосі.

Музична діяльність – це цілеспрямована активність людини, пов'язана зі сприйняттям, створенням, виконанням або аналізом музики, що включає когнітивні, емоційні та моторні процеси.

Музичний звук – це організований коливальний процес у повітряному середовищі, який сприймається людським слухом як впорядковане акустичне явище і характеризується певною висотою, тривалістю, гучністю та тембром, що дозволяє йому виконувати музичну функцію.

Музична комунікація – це процес взаємодії людей за допомогою музики як особливої знакової та емоційно-образної системи, завдяки якій здійснюється передавання інформації, емоцій, смислів і культурних цінностей; процес обміну музичною інформацією між автором, виконавцем і слухачем, що відбувається через музичний образ, виражальні засоби та інтерпретаційні ідеї, забезпечує передачу культурного досвіду, естетичних смислів і емоційних станів.

Музична освіта – це система навчання та виховання, спрямована на формування музичних знань, умінь, навичок, музичного мислення, естетичного смаку та здатності до творчої діяльності в галузі музичного мистецтва.

Музична пам'ять – це здатність людини запам'ятовувати, зберігати та відтворювати музичний матеріал,

такий як мелодії, ритм, гармонічні послідовності, тембр, музичні образи. Види музичної пам'яті: слухова пам'ять, моторна пам'ять, зорова пам'ять, логічно-смилова пам'ять.

Музична педагогіка – це галузь педагогічної науки, що вивчає закономірності навчання, виховання й розвитку особистості засобами музичного мистецтва, а також розробляє методи, форми та принципи музичної освіти.

Музична психологія – це галузь наукових знань, що вивчає психологічні особливості музичної мови та структури музичних творів, а також аналізує закономірності сприймання музики й характер її впливу на різні компоненти психіки людини.

Музична соціалізація – це процес входження особистості музиканта у музичну культуру суспільства, засвоєння музичних норм, цінностей, ролей і моделей поведінки через слухання музики, навчання, виконання та суспільну музичну діяльність, що сприяє формуванню музичної ідентичності та естетичної свідомості.

Музична творчість – це процес генерування нових музичних ідей, форм і виражальних засобів, що базується на когнітивних, емоційних і мотиваційних механізмах особистості; психічний процес, у якому триває генерація оригінальних музичних образів, композиційних рішень і інтерпретацій, що поєднує у собі уяву, інтуїцію, емоційне переживання та інтелектуальні здібності індивіда.

Музична уява – це психологічна здатність людини внутрішньо створювати, формувати та оперувати музичними образами без їх реального звучання. Вона включає перетворення музичного матеріалу, моделювання нового музичного образу, передбачення розвитку музичної мелодії.

Музичне мислення – це специфічний вид художнього мислення, спрямований на осмислення, перетворення та творення музичних образів шляхом оперування інтонаційними, ритмічними, гармонічними зв'язками.

Реалізується як система когнітивних процесів (аналіз, синтез, узагальнення, передбачення), що забезпечують сприймання, інтерпретацію й творче відтворення музичного матеріалу.

Музичне очікування – це психологічний процес передбачування подальшого розвитку музичного матеріалу (мелодії, гармонії, форми), що ґрунтується на попередньому слуховому досвіді, музичних знаннях і сформованих інтонаційно-стильових уявленнях слухача або виконавця.

Музичне сприймання – це форма музичної діяльності, що органічно поєднує в собі елементи слухового відтворення музичних творів, музичної творчості та виконавства. Цей процес має цілісний і нерозривний характер, оскільки включає комплекс умов, функцій, операцій і психологічних механізмів, кожен з яких вирізняється власними особливостями, структурою та змістовим наповненням.

Музичний інтелект – це вид інтелектуальної діяльності людини, який забезпечує здатність розуміти, аналізувати, інтерпретувати й творчо опрацьовувати музичний матеріал.

Музичний образ – це цілісне, емоційно-образне й смислове відображення дійсності в свідомості слухача або виконавця, створене засобами музичної мови (інтонації, ритму, гармонії, тембру, динаміки). Він постає як результат психологічної взаємодії сприймання, емоцій, уяви та мислення, формуючи внутрішню картину, завдяки якій людина усвідомлює художній зміст музичного твору.

Музичний слух – це здатність людини сприймати, диференціювати, аналізувати, усвідомлювати музичні звуки, їх поєднання, сформованість якої є передумовою музичної діяльності та музичної обдарованості. Його складовими компонентами є звуковисотний слух, ладовий слух, ритмічний слух, тембральний слух, гармонічний слух, мелодичний слух.

Музичний тренінг – це система спеціально організованих занять, спрямованих на розвиток загальних та спеціальних музичних здібностей (слуху, відчуття ритму, ладового чуття) музичної пам'яті, музичної уяви, музичного мислення. Методи, що застосовуються: слухові вправи, ритмічні вправи, вокальні та інструментальні вправи, імпровізація та творчі завдання.

Музичні здібності – це сукупність індивідуально-психологічних характеристик особистості, що зумовлюють її результативність у музичній діяльності; охоплюють емоційну чутливість до музичного звуку, різні форми музичного слуху, вміння формувати слухові уявлення і відтворювати музичні образи.

Музичні навички – це стійкі, свідомо сформовані в процесі цілеспрямованого музичного навчання і практики вміння людини, які забезпечують якісне виконання, творення, аналіз музики.

Музичність – це сукупність музичних здібностей людини, розвиненість яких дозволяє відчувати, розуміти, виразно відтворювати музику.

Музично-виконавська діяльність – це специфічна форма музичної діяльності, пов'язана з відтворенням музичних творів за допомогою голосу або інструменту, використовуючи власні музичні здібності, технічні навички та емоційні враження, поєднуючи сприймання, моторну координацію та творчий задум.

Музично-педагогічна діяльність – цілеспрямований процес організації та проведення навчально-вихованої роботи, специфічна форма педагогічної діяльності, спрямована на навчання, виховання та розвиток музичних здібностей учнів засобами музичного мистецтва.

Музично-творча діяльність – це форма музичної діяльності, спрямована на створення нових музичних образів, композицій і інтерпретацій, яка поєднує у собі уяву, інтелектуальні здібності, емоційні переживання та музичні навички, забезпечує вираження індивідуальності особистості в музиці.

Н

Натхнення – це особливий емоційно-психологічний стан підвищеної внутрішньої активності, за якого творчий процес відбувається інтенсивно, легко й цілісно, супроводжуючись відчуттям захоплення та внутрішньої мотивації.

Низька співацька форманта – це акустичний пік спектру голосу, який зосереджений у низькочастотному діапазоні (приблизно 200-800 Гц) і надає голосу теплоти, повноти та резонансності, роблячи звучання більш насиченим і об'ємним.

О

Об'єктивна музична творчість – це форма музичної творчості, у якій основна увага зосереджена на результаті, що оцінюється іншими людьми та має конкретну форму чи художню цінність; психічний процес, спрямований на створення музичних творів або інтерпретацій, які мають завершену форму, оцінюються за критеріями естетичної та соціальної значущості.

Особистість музиканта – це стійка цілісна система індивідуально-психологічних, соціально зумовлених властивостей, що формуються й проявляються у процесі музичної діяльності та визначає характер сприймання, переживання, інтерпретації та відтворення музики, а також професійної поведінки музиканта.

П

Педагогічна комунікація – це процес професійної взаємодії між учителем і здобувачами освіти, спрямований на передавання знань, формування умінь, розвиток особистості, формування мотивації, створення сприятливих умов для навчально-вихованого процесу та організацію спільної діяльності на основі педагогічно доцільного спілкування.

Професійна ідентичність музиканта – це усвідомлення та прийняття людиною себе як представника музичної професії, інтеграція професійних цінностей, норм, ролей і смислів у структуру власної особистості.

Психологія музичного сприймання – це галузь музичної психології, що вивчає психологічні механізми, процеси та закономірності сприймання музики людиною, а також особливості осмислення, емоційного переживання й інтерпретації музичного звучання. У межах психології музичного сприймання досліджуються: слухові процеси (аудитивне сприймання, слухова увага, музичний слух), когнітивні механізми (музична пам'ять, мислення, уява, музичне очікування), емоційне переживання музики, психологічні механізми формування музичного образу у свідомості музиканта, індивідуальні та вікові особливості музичного сприймання, вплив досвіду, культури, навчання на розуміння музики.

С

Самоактуалізація – це процес повного розкриття та реалізації творчого, інтелектуального та морального потенціалу людини, її здібностей, талантів, особистісних якостей, що веде до гармонійного розвитку та становлення особистості.

Сенсорні музичні здібності – це здатність людини сприймати, аналізувати та оцінювати музичні явища через органи чуття. До сенсорних музичних здібностей належать музичний слух, відчуття ритму.

Синестезія у музиці – це психологічне явище, коли сприймання музики викликає одночасні відчуття в інших сенсорних модальностях (зорових, тактильних, смакових). Сприяє посиленню емоційності сприйняття музики, стимулює творче мислення.

Синопсія – це загальна назва асоціацій між зоровими образами та звуком, які формуються на основі емоційного сприйняття тембру і тональності.

Слухова увага – це психологічний процес вибіркової зосередженості свідомості на звукових подразниках, що забезпечує їх точне сприймання, розрізнення, утримання у свідомості.

Суб'єктивна музична творчість – це процес, спрямований на самовираження, розвиток власних ідей і емоцій

через музичну творчість, при якому цінність діяльності визначається внутрішнім досвідом і задоволенням творця, а не оцінкою результату ззовні.

Сублімація в мистецтві – це психологічний механізм трансформації сильних емоційних переживань, внутрішніх конфліктів або потягів у соціально прийнятну й творчо-продуктивну художню діяльність.

Сугестивні методи музичного навчання – це педагогічні методи, які ґрунтуються на психологічному впливові на підсвідомі механізми сприймання, мислення, поведінку, засновані на використанні елементів навіювання, емоційної стимуляції, релаксації, з метою підвищення ефективності засвоєння знань, стимуляції пізнавальної, творчої активності, активізації музичної уяви.

Сценічне хвилювання – це психоемоційний стан музиканта, що виникає перед або під час публічного виступу й характеризується підвищеним емоційним напруженням, тривожністю, збудженням або, навпаки, пригніченням, які впливають на якість виконання.

Т

Творчість – це форма діяльності людини, спрямована на створення нового, оригінального, раніше не існуючого продукту, ідеї чи способу дії, що відрізняється новизною та цінністю для особистості чи суспільства, це здатність генерувати нові ідеї, образи, концепції, продукти, поєднуючи уяву, інтелектуальні та емоційні ресурси для вирішення завдань або самовираження.

Тембр – це сукупність акустичних властивостей звуку, які визначають його особливе забарвлення, характер звучання, що дозволяє відрізнити його один від іншого.

Тембральний слух – це здатність розпізнавати та відрізнити тембр голосу та музичних інструментів, окремі звуки та їх поєднання.

Творча індивідуальність – це унікальне поєднання особистісних, психологічних та творчих якостей людини,

яке зумовлює своєрідність її художнього мислення, способів самовираження та інтерпретації дійсності.

Творче мислення – це тип мислення, спрямований на пошук нових способів розв’язання завдань, створення оригінальних художніх образів та інтерпретацій, що характеризується образністю, асоціативністю та інтуїтивністю.

Тривалість музичного звуку – це часовий інтервал, протягом якого звук існує від моменту виникнення до повного затухання його коливань, це акустична характеристика, що визначає часову протяжність звукового коливання та впливає на ритмічну структуру музичного твору.

Х

Художньо-педагогічне спілкування – це процес взаємодії між педагогом і учнем у сфері мистецтва, спрямований на передачу знань, емоційних переживань та розвиток творчих здібностей засобами художньої діяльності.

Ц

Цілісність музичного образу – це психологічна властивість музичного сприймання, за якої музичний твір усвідомлюється як єдине, внутрішньо узгоджене художньо-сміслові ціле, а не як сума окремих звуків, мотивів чи технічних елементів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аніщенко Н.В. Особливості діагностики музичного сприймання майбутніх вчителів мистецтвознавчих предметів: монографія. Київ: Інститут обдарованої дитини, 2014. 186 с. <https://core.ac.uk/download/pdf/32309011.pdf>

2. Баніс Є., Крутас В. Філософська естетика і психологія мистецтва : навчальний посібник. Київ : Гардаріки, 2009. 287 с.

3. Барановська С.В. Основи вербально-виконавської інтерпретації музичних творів майбутнього вчителя : методичні рекомендації для викладачів і студентів педагогічних та музично-педагогічних факультетів. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний університет, редакційно-видавничий відділ, 2007. 30 с.

4. Бех І.Д. Психологічні джерела виховання майстерності : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2009. 248 с.

5. Білецька М.В. Педагогіка музичного сприймання : навчально-методичний посібник. Мелітополь : ФОП Однорог Т.В., 2019. 226 с. <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/3468/1/posibnuk.pdf>

6. Бойчук І.І. Психологія музичного мистецтва : від ідеалу до ідентичності (професійний та особистісний аспект) : навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня підготовки. Вид. 2-ге. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2021. 216 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

7. Бреан А. Музика і мозок. Як музика впливає на емоції, здоров'я та інтелект. Харків : Альпіна диджитал, 2020. 296 с.

8. Величко О. Організація процесу сприймання на уроці музики в загальноосвітній школі :

навчально-методичний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 70 с.

9. Винославська О.В., Бреусенко-Кузнецова О.А. Психологія : навчальний посібник. Київ : ІНКІОС, 2005. 352 с.

10. Гельбак А.М. Музикотерапія у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами : навчально-методичний посібник. Кропивницький : КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2019. 56 с.

11. Готтман Д., Деклер Д. Емоційний інтелект у дитини. [пер. з англ. Х. Шиналь]. Харків : Віват, 2024. 272 с.

12. Гоулман Д. Емоційний інтелект. [пер. з англ. С. Гумецької]. Харків : Віват, 2019. 512 с.

13. Гребенюк Н.Є. Вокально-виконавська творчість: психолого-педагогічний та мистецтвознавчий аспекти. Київ : НМАУ ім. П.І. Чайковського, 1999. 269 с.

14. Григор'єва В.В. Музична психологія : навчальний посібник [для підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти (магістерського) вищих педагогічних навчальних закладів спеціальності 014 Середня освіта, предметна спеціалізація 014.13 Музичне мистецтво]. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. 192 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/c06071ee-36ea-4951-9979-335d5e612c70>

15. Гринчук І. Проблеми музичного мислення: теорія і методика розвитку. Діалектика музичного логосу та ейдосу : навчально-методичний посібник. Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. 224 с.

16. Джеймс Дж., Хортак Д. Звук : глибинний досвід співу, тонингу, музики і частот зцілення. Харків, 2021. 256 с.

17. Дорофей С.В. Арттерапія : навчальний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою Практична психологія спеціальності 053 Психологія [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський

національний університет імені Івана Огієнка, 2025. 194 с. <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/9291/Dorofei-S-Artterapiia.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

18. Драганчук В. Музична психологія і терапія : навчальний посібник для студентів спеціальності «Музичне мистецтво» [Електронний ресурс]. Луцьк. 2016. 230 с. <http://surl.li/hqlner>

19. Дроздова М.А. Психологія мистецтва : навчальний посібник для студентів. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2006. 104 с. <http://surl.li/jbpjzq>

20. Дуткевич Т.В. Загальна психологія. Теоретичний курс : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2022. 388 с. <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/7621/Dutkevych-T.-Zahalna-psykholohiia-Teoretychnyi-kurs.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

21. Дуткевич Т. Психологія творчості : навчальний посібник для студентів ВНЗ психолого-педагогічних спеціальностей. Кам'янець-Подільський : Видавець М.І. Мошак (агентство «МЕДОБОРИ»), 2003. 128 с.

22. Євстігнєєва Н.І. Проведення музикотерапевтичних вправ з учнями початкових класів : методичні рекомендації. Полтава : ПДПУ, 2000. 20 с.

23. Євстігнєєва Н.І. Музичне мистецтво як засіб саморегуляції людини : історичний, філософський, музично-теоретичний аспект : Текст лекцій. Полтава : ПДПУ, 2004. 30 с.

24. Ільїна Н.М. Психологія творчості та обдарованості: навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2018. 227 с.

25. Карпенко Н.А. Психологія творчості : навчальний посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 156 с. <http://surl.li/qlhviq>

26. Кияновська Л.О. Музична психологія, її роль і місце в музичній освіті України. Музична освіта

в Україні. Сучасний стан, проблеми розвитку : матеріали наук.-практ. конф. Київ : АМУ, 2001. С. 153-157.

27. Квітка Н. Музикотерапія. Програмно-методичний комплекс «Навчання музики дітей зі складними (комбінованими) порушеннями психофізичного розвитку». Київ : Редакції газет з дошкільної та початкової освіти, 2013. 80 с.

28. Кулка І. Психологія мистецтва. [пер. з чеськ. Олива І.]. Харків : Гуманітарний центр, 2019. 556 с.

29. Левітін Д. На музиці : Наука про людську одержимість звуком. Харків, 2024. 366 с.

30. Левчук Л. Психоаналіз : історія, теорія, мистецька практика. Київ : Либідь, 2002. 256 с.

31. Максимчук Н.П. Психологія дитячої обдарованості : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Кам'янець-Подільський : «МЕДОВОРИ» (ПП Мошак), 2003. 124 с. <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/6950/Maksymchuk-N.P.-Psykhoholohiia-dytiachoi-obdarovanosti.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

32. Масол Л.М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика : монографія. Київ : Промінь, 2006. 432 с.

33. Миропольська Н.Є. Естетизація навчально-виховного процесу в основній школі засобами мистецтва : методичний посібник. Кіровоград: «Імекс-ЛТД», 2013. 159 с.

34. Музикотерапія в Україні : збірник статей / пер. з нім. Г. Котовські, К. Поліщук; за заг. ред. Львова О., Вознесенської О. Львів : БОНА, 2018. 76 с.

35. Науменко С.І. Психологія музичної діяльності : монографія. Чернівці, 2015. 407 с.

36. Овчарук О.В. Ідеал людини у культурологічних парадигмах ХХ–ХХІ століть: монографія. Київ: НАКККіМ, 2016. 268 с.

37. Олексюк О.М., Ткачук М.М. Музично-педагогічний процес у вищій школі : посібник. Київ : Знання України,

2009. 123 с. <https://repo.num.kharkiv.ua/server/api/core/bitstreams/5bb315fc-6e5e-49f1-9fe3-329002f07605/content>

38. Отич О.М. Мистецтво у системі розвитку творчої індивідуальності майбутнього педагогічного професійного навчання : монографія / за наук. ред. І.А. Зязюна. Чернівці : Зелена Буковина, 2007. 752 с.

39. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) : монографія. Київ : Освіта України, 2008. 272, [1] с.

40. Партико Т.Б. Загальна психологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Ін Юре, 2008. 416 с. <https://pedcollege.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/partiko-zag-psih.pdf>

41. Полубоярина І.І., Пляка Л.В. Методичні рекомендації до проведення самостійної роботи з дисципліни «Музична педагогіка та психологія». Харків : ХНУМ ім. І.П.Котляревського. 2023. 15 с. <http://surl.li/vkcywk>

42. Полякова Н. Корекція емоційно-поведінкових розладів засобами музичної терапії. Психологія. Шкільний світ. 2005. №39. С. 27-31.

43. Прядко О. Властивості уваги музиканта-виконавця. Педагогічна освіта : теорія і практика : зб. наукових праць. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАУП України [гол. ред. Бахмат Н.В.]. Вип. 28 (1-2020). Київ : Міленіум, 2020. С. 360-368. <http://pedosv.kpnu.edu.ua/article/view/207434>

44. Прядко О. Психолого-педагогічні аспекти оцінювання знань та вмінь студентів на заняттях з постановки голосу. Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, 2023. Випуск 209. С. 253-257. <https://pednauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/1553>

45. Прядко О., Мазур І., Грінченко Т., Теплова О., Онофрійчук Л. Когнітивна детермінація музичного мислення та музичної Я-концепції студентів і музикантів:

порівняльна діагностика, аспекти моделювання та прогнозування / *Harmonia: Journal of Arts research and education*. 2022. №2. Р. 368-380. <https://journal.unnes.ac.id/nju/index.php/harmonia/article/view/39518>

46. Прядко О. Розвиток інтелектуальних музичних здібностей у майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі їх фахової підготовки. Інноваційні підходи до фахової підготовки вчителя мистецьких дисциплін : монографія. Кам'янець-Подільський : ПП Зволейко Д.Г., 2015. С. 127-150.

47. Прядко О.М. Розвиток навичок емоційної саморегуляції у студентів музично-педагогічних спеціальностей у ході їх фахової вокальної підготовки. Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2022. Випуск 203. С. 120-124. <https://rednauk.cuspu.edu.ua/index.php/rednauk>

48. Прядко О. Розвиток професійної мотивації студентів музично-педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Професійно-педагогічна підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва : монографія. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2020. С. 165-184. <http://surl.li/qomcoa>

49. Психологія розвитку та формування особистості дитини : реком. бібліогр. покажч. Харків. Нац. пед. ун-т імені Г.С. Сковороди, наукова бібліотека; уклад.: Т.І. Неудачина; відп. ред. О.Г. Коробкіна. Харків : ХНПУ, 2018. 76 с.

50. Ракітянська Л. Формування емоційного інтелекту майбутніх учителів музичного мистецтва: теорія та практика. Кривий Ріг : вид. ФО-П Чернявський Д.О., 2020. 487 с.

51. Романець В.А. Психологія творчості : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Либідь, 2001. 286 с.

52. Ростовський О. Педагогіка музичного сприймання : навчально-методичний посібник. Київ : Музична України, 1997. 248 с.

53. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна і мистецька : навчальний посібник. Київ, 2002. 270 с.

54. Савчин М.В. Загальна психологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2011. 464 с.

55. Садовенко С.М. Музика як дієвий механізм лікувального і регулятивного впливу на емоційнопсихологічний стан людини // Діяльність продюсера в культурно-мистецькому просторі XXI століття: дослідницькі практики, динаміка розвитку, сфери реалізації. Зб. наукових праць / Упоряд., наук. ред. С. Садовенко. Київ: НАКККіМ, 2019. 400 с. С. 163-171. https://nakkkim.edu.ua/images/vidannya/Konferencii/2019-Diialnist_prodiusera_v_kulturnomystetskomu_prostori_21_stolittia.pdf

56. Самойличенко О.І. Психологія мистецтва : сучасні музикознавчі проєкції : монографія. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 236 с. <http://surl.li/ffscgx>

57. Смирнова Т.А. Музична педагогіка і психологія вищої школи : навчальний посібник. Харків : Видавництво «Лідер», 2021. 180 с. <http://surl.li/tmjecf>

58. 33. Спіліоті О.В. Теорія і методика формування музично-інтонаційного мислення : навчально-методичний посібник. Ніжин : НДУ ім. М.Гоголя, 2019. 234 с. <http://surl.li/hwnokq>

59. Стотика І.Г., Власенко Е.А. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять з дисципліни «Психологія музичної діяльності. Музична психологія»: Методичні рекомендації для забезпечення підготовки до семінарських занять з дисципліни «Психологія музичної діяльності. Музична психологія» студентів другого рівня вищої освіти за спеціальністю 014.13. Середня освіта (Музичне мистецтво) / Укладачі Мелітополь : МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2019. 46 с. <http://surl.li/znrikv>

60. Тітов І.Г. Вступ до психофізіології : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2011. 296 с.

61. Тихомирова Н. Музична психологія: навчальний посібник для вищих музичних навчальних закладів. Київ : Глобус. 2001. 191 с.

62. Туриніна О.Л. Психологія творчості : навчальний посібник. Київ : МАУП, 2007. 160 с.
63. Федій О.А. Естетотерапія : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 256 с.
64. Хезмендалш Д. Музика. Чому вона така важлива для нас. [пер. з англ. І. Олива]. Харків : Вид. Гуманітарний центр, 2014. 240 с.
65. Черкасов В.Ф. Теорія і методика музичної освіти : підручник. РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. 528 с.
66. Шабутін С., Хміль С., Шабутіна І. Зцілення музикою : монографія. Тернопіль : Підручники і посібники, 2006. 192.
67. Ярмо М. Психологія музичної діяльності : підручник. Дрогобич. 2018. 270 с.
68. Ярмо М.І. Психологія музичних здібностей : курс лекцій. Дрогобич : Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені І. Франка, 2015. 218 с.

Список інформаційних ресурсів

http://www.nbu.gov.ua/	Національна бібліотека імені В.І. Вернадського
https://nus.org.ua/	Сайт проекту «Нова українська школа»
http://ruh.znaimo.com.ua/index-26750.html?page=12	Наукова бібліотека національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова
https://dnpb.gov.ua/ua/	Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. М.Сухомлинського
https://westudents.com.ua	Бібліотека українських підручників
http://osvita.org.ua/	Освітній портал України
https://vseosvita.ua	Освітня платформа «Всеосвіта»
https://prometheus.org.ua	Платформа онлайн-освіти «Prometheus»
https://naurok.com.ua/upgrade/kursy-dlya-vchyteliv-muzychnoho-mystetstva	Освітній проект «На урок»
https://ruh.com.ua/#contacts	«Рух освіта»
https://umity.in.ua	Освітня платформа для педагогів «Уміти»
https://e-learning.ippo.kubg.edu.ua/course/index.php?categoryid=12	Інститут післядипломної освіти. Портал Е-навчання. Мистецька освіта
http://org.zakinppo.org.ua	Платформа дистанційного навчання ЗІППО

https://journals.uran.ua/	Наукова періодика України. Сайт електронних видань вищих навчальних закладів і наукових установ України.
http://library.nakkkim.edu.ua/	Електронний каталог Наукової бібліотеки НАКККіМ
https://digitallibrary.io	Глобальна цифрова бібліотека
http://psylib.org.ua/index.html	Психологічна бібліотека Київського Фонду сприяння розвитку психічної культури

ДОДАТКИ

Додаток 1.

Особистісний опитувальник Г.Ю. Айзенка для визначення рівня нейротизму та екстраверсії особистості

Особистісний опитувальник Айзенка спрямований на діагностику особистості та характеристик темпераменту. Ключ до відповідей знаходиться у таблиці 1, де е – екстраверсія, н – нейротизм, б – брехня. Якщо неправдивих відповідей нараховується більше 5, відвертість відповідей опитуваного ставиться під сумнів. Відповіді заносять у графік, у якому параметри нейротизму відмічаються на вертикальній осі, а екстраверсії-інтроверсії – на горизонтальній. Обидві вісі мають градацію від 0 до 24.

1. Ви часто відчуваєте потяг до нових вражень, для того, що, стрепенутися, пережити збудження?
2. Ви часто маєте потребу в друзях, які Вас розуміють, можуть втішити?
3. Ви людина безпечна?
4. Чи важко Вам відповідати «Ні»?
5. Чи задумуєтесь Ви перед тим, як щось розпочати?
6. Якщо Ви обіцяєте щось зробити, то чи завжди дотримujete свої обіцянки (незалежно від того, зручно Вам, чи ні)?
7. Чи часто у Вас бувають спади та підйоми настрою?
8. Зазвичай Ви дієте і говорите швидко без затримки на обдумування?
9. Чи часто Ви почуваєте себе нещасною людиною без достатніх на це причин?
10. Чи вірно те, що Ви могли б зважитися майже на все, якщо справа йде про спір?

11. Чи соромитесь Ви, коли хочете завести розмову з симпатичною незнайомкою чи незнайомцем?
12. Чи трапляється колись так, що розгнівавшись Ви втрачаєте контроль над собою?
13. Чи часто Ви дієте під впливом хвилинного настрою?
14. Чи часто Ви відчуваєте занепокоєння через те, що сказали, або зробили щось таке, що не варто було робити, або говорити?
15. Чи надаєте Ви перевагу книзі, а не зустрічам з людьми?
16. Чи легко Вас образити?
17. Чи любите Ви часто бувати в компанії?
18. Чи бувають у Вас інколи думки, які б Ви воліли приховати від інших?
19. Чи правда, що інколи Ви переповнені енергією, так що все горить в руках, а інколи зовсім кволі?
20. Ви воліли б мати менше приятелів, зате більш близьких Вам?
21. Чи часто Ви мрієте?
22. Коли на Вас кричать, Ви відповідаєте тим самим?
23. Чи часто Вас турбує почуття провини?
24. Чи усі Ваші звички хороші і бажані?
25. Чи здатні Ви давати волю почуттям?
26. Чи вважаєте Ви себе чутливою людиною?
27. Чи вважають Вас веселою і живою людиною?
28. Чи часто, зробивши якусь справу, Ви відчуваєте, що могли б зробити її краще?
29. Ви більше мовчите, коли знаходитесь у товаристві інших людей?
30. Ви інколи пліткуєте?
31. Чи буває так, що Ви не можете заснути, через різні думки, що лізуть в голову?
32. Якщо Ви хочете дізнатися про щось, то краще прочитаєте про це в книзі, ніж запитаете у друзів?
33. Чи буває у Вас сильне серцебиття?
34. Чи можете Ви розважати товариство та бути душею компанії?
35. Чи хвилює Вас вигляд крові?

36. Чи охоче Ви беретеся за справу, яка вимагає великої міри відповідальності?
37. Чи заступаєтесь Ви за людей, у відношенні до яких проявляється не справедливе ставлення?
38. Ви дратівливі?
39. Чи подобається Вам праця, яка вимагає швидких дій?
40. Чи хвилюєтесь Ви з приводу неприємних подій, які можуть статися?
41. Ви ходите повільно і неспішно?
42. Ви інколи запізнюєтесь на зустріч?
43. Чи часто Вам сняться жахіття?
44. Чи відповідає дійсності те, що Ви так любите порозмовляти, що завжди використовуєте зручну нагоду поспілкуватися з незнайомцем?
45. Чи турбують Вас якісь болі?
46. Ви почувалися б нещасливим, якби довго не могли бачитись зі своїми знайомими?
47. Чи можете Ви назвати себе нервовою людиною?
48. Чи є серед Ваших знайомих ті, які Вам явно не подобаються?
49. Чи можете Ви сказати, що Ви впевнена у собі людина?
50. Вас легко зачепити, якщо покритикувати ваші недоліки або недоліки Вашої роботи?
51. Ви вважаєте, що важко отримати справжнє задоволення від вечірки?
52. Чи непокоїть Вас відчуття, що Ви у чомусь гірші за інших?
53. Вам легко внести пожвавлення у доволі нудну компанію?
54. Чи буває, що Ви говорите про речі, на яких зовсім не розумієтесь?
55. Ви турбуєтесь про своє здоров'я?
56. Ви любите жартувати над іншими?
57. Чи страждаєте Ви від безсоння?

Таблиця 1.

№ запит.	Відповідь		№ запит.	Відповідь		№ запит.	Відповідь	
	Так	Ні		Так	Ні		Так	Ні
1	е		20		е	39	е	
2	н		21	н		40	н	
3	е		22	е		41		е
4	н		23	н		42		б
5		е	24	б		43	н	
6	б		25	е		44	е	
7	н		26	н		45	н	
8	е		27	е		46	е	
9	н		28	н		47	н	
10	е		29		е	48		б
11	н		30		б	49	е	
12		б	31	н		50	н	
13	е		32		е	51		е
14	н		33	н		52	н	
15		е	34		е	53	е	
16	н		35	н		54		б
17	е		36	б		55	н	
18		б	37		е	56	е	
19	н		38	н		57	н	

Додаток 2.

Тест для визначення ставлення здобувачів вищої освіти до музично-виконавської діяльності

Тест для визначення ставлення здобувачів вищої освіти до музично-виконавської діяльності та тест для визначення ставлення здобувачів вищої освіти до музично-педагогічної діяльності належать автору навчально-методичного посібника.

При опрацюванні результатів тесту один бал нараховується у випадку співпадіння відповіді з відповіддю, яка вказана в ключі (Таблиця 2). 10-14 балів – низький рівень, 15-20 балів – середній рівень, 21-30 балів – високий рівень.

1. Займаюся музикою систематично.
2. Часто пропускаю заняття без поважної причини.
3. Займаюся музикою самостійно, без зовнішньої мотивації.
4. Під час проходження педагогічної практики надаю перевагу ілюструванню музичного матеріалу у власному виконанні.
5. Із задоволенням виступаю перед слухацькою аудиторією.
6. Намагаюся уникати публічних концертних виступів.
7. Часто ініціюю проведення культурно-мистецьких заходів, на яких можна продемонструвати власну музично-виконавську майстерність.
8. Сценічне хвилювання часто заважає мені вповні продемонструвати виконавську майстерність.
9. Із задоволенням беру участь у конкурсах з виконавської майстерності.

10. Заздалегідь турбуюсь про сценічний костюм перед виступом.
11. Вважаю, що технічний бік виконавства важливіший за художньо-виражальний.
12. З радістю очікую початку концерту, у якому беру участь як виконавець.
13. Вважаю, що акустична репетиція у концертному залі не є обов'язковою.
14. На мою думку, частота публічних виступів не впливає на рівень виконавської майстерності музиканта.
15. На мою думку, не варто виснажуватися емоційно під час публічного виконання музичного твору.
16. Виконую музичні твори перед слухачами тільки, якщо цього вимагає навчальна програма.
17. Вважаю, що виконання музичних творів під час академічних концертів достатньо для формування виконавської надійності.
18. Самостійно вивчаю музичні твори поза навчальною програмою.
19. Часто пропоную під час занять власне бачення інтерпретації музичного матеріалу.
20. Читаю додаткову музичну літературу, самостійно вивчаю біографії композиторів та видатних виконавців.
21. Під час канікул повністю припиняю заняття.
22. За будь-якої можливості уникаю виступу перед слухацькою аудиторією.
23. Часто обговорюю з друзями проблеми музичного виконавства.
24. Надаю перевагу музичному контенту в соціальних мережах.
25. Із задоволенням відвідую музичні концерти.
26. Регулярно публікую записи власного виконання музичних творів у соціальних мережах.
27. Вважаю не обов'язковим брати участь у концертах та конкурсах.

28. Я задаю педагогу багато уточнюючих запитань під час роботи над музичним твором.
29. Прагну обирати музичні твори, які мені легко виконувати.
30. Часто приходжу на заняття не підготовлений.

Таблиця 2.

№ запитання	Відповідь	№ запитання	Відповідь
1	Так	16	Ні
2	Ні	17	Ні
3	Так	18	Так
4	Так	19	Так
5	Так	20	Так
6	Ні	21	Ні
7	Так	22	Ні
8	Ні	23	Так
9	Так	24	Так
10	Так	25	Так
11	Ні	26	Так
12	Так	27	Ні
13	Ні	28	Так
14	Ні	29	Ні
15	Ні	30	Ні

Додаток 3.

Тест для визначення ставлення здобувачів вищої освіти до музично-педагогічної діяльності

При опрацюванні результатів тесту один бал нараховується у випадку співпадіння відповіді з відповіддю, яка вказана в ключі (Таблиця 3). 10-14 балів – низький рівень, 15-20 балів – середній рівень, 21-30 балів – високий рівень.

1. Дотримуюсь встановленого графіка проходження педагогічної практики.
2. Цікавлюсь сучасними педагогічними розробками у сфері музичної педагогіки.
3. Після завершення навчання у вищому навчальному закладі планую займатися виключно музично-виконавською діяльністю.
4. Вважаю, що найважливішим у фаховій підготовці вчителя музичного мистецтва є опанування музично-виконавських умінь та навичок.
5. Формування психолого-педагогічних компетенцій є надзвичайно важливим у системі фахової підготовки майбутнього педагога.
6. З цікавістю відвідую індивідуальні заняття педагогів з виконавської майстерності з іншими студентами.
7. Систематично обговорюю з педагогами на індивідуальних заняттях з різних видів музично-виконавської діяльності методичні аспекти роботи над музичними творами.
8. З інтересом вивчаю методiku музичного виховання.
9. З цікавістю вивчаю музично-педагогічний репертуар для учнів різного віку.

10. Цікавлюсь питаннями психофізіологічних особливостей музичного навчання учнів різного віку.
11. Стати педагогом – моя мрія.
12. Часто обговорюю з друзями майбутню педагогічну діяльність.
13. Після закінчення навчання навряд чи займатимусь педагогічною діяльністю.
14. Створюю власну бібліотеку літератури з питань психології та педагогіки.
15. Отримую задоволення від спілкування з дітьми.
16. Під час проходження педагогічної практики відчувала(в) велике задоволення, коли вдавалося навчити учнів нового, зацікавити заняттям.
17. Беру активну участь в організації та проведенні культурно-просвітницьких, виховних заходів під час проходження педагогічної практики.
18. Я частіше не відвідую занять з теоретичних дисциплін, ніж індивідуальні заняття з музично-виконавської майстерності.
19. Вважаю професію педагога дуже важливою для розвитку сучасного суспільства.
20. Мій вибір педагогічної спеціальності для навчання був свідомим.
21. Планую пов'язати свою майбутню професійну діяльність з музично-педагогічною сферою.
22. Я бачу можливість професійної самореалізації у сфері музичної освіти.
23. Я глибоко усвідомлюю вплив музичного мистецтва на культурний, естетичний, духовний розвиток дітей.
24. Я з нетерпінням очікую проходження педагогічної практики кожного разу під час навчання.
25. Я усвідомлюю труднощі роботи вчителя музичного мистецтва.
26. Під час проходження педагогічної практики частіше демонструю музичний матеріал у записі, ніж ілюструю у власному виконанні.

27. Проведення занять під час педагогічної практики забирає у мене занадто багато емоційних сил.
28. Я полюбляю обговорювати з друзями технічні та художні аспекти музичного виконавства.
29. Мої друзі прислухаються до моїх зауважень, щодо їх музично-виконавської діяльності.
30. Окрім зауважень педагога самостійно займаюсь пошуком шляхів подолання технічних та художніх труднощів виконання музичних творів.

Таблиця 3.

№ запитання	Відповідь	№ запитання	Відповідь
1	Так	16	Так
2	Так	17	Так
3	Ні	18	Ні
4	Ні	19	Так
5	Так	20	Так
6	Так	21	Так
7	Так	22	Так
8	Так	23	Так
9	Так	24	Так
10	Так	25	Так
11	Так	26	Ні
12	Так	27	Ні
13	Ні	28	Так
14	Так	29	Так
15	Так	30	Так

Додаток 4. РЕКОМЕНДОВАНИЙ СПИСОК МУЗИЧНИХ ТВОРІВ ЗА НАПРЯМАМИ

Напрям 1: музичний матеріал для релаксації

1. Вівальді А. Концерт для флейти з оркестром №4.
2. Бах Й.С. Оркестрова сюїта №3, Арія.
3. Бах Й.С. Прелюдія і fuga №8 мі-бемоль мінор.
4. Бах Й.С. Концерт ре мінор, II частина (Adagio).
5. Станкович Є. «Колискова».
6. Лисенко М. «Колискова».
7. Альбіноні Т. «Адажіо».
8. Масне «Роздум».
9. Моцарт В.А. Соната для фортепіано №9 фа мажор. I частина (Adagio).
10. Моцарт В.А. «Дивертисмент» ре мажор (Andante).
11. Бах Й.С. Брандербурзький концерт №1 фа мажор (Adagio).
12. Галуппі Б. Соната №5 до мажор, I частина.
13. Гріг Е. «Пісня Сольвейг» з сюїти «Пер Гюнт».
14. Штраус І. «Повільний вальс».
15. Шуберт Ф. «Вечірня серенада».
16. Вівальді А. Концерт для флейти з оркестром №4.
17. Масне Ж. «Елегія».
18. Гріг Е. «Колискова».
19. Шнітке А. «П'єса».
20. Дебюсі К. «Місячне світло».
21. Бетховен Л.В. Соната №14, I частина (Adagio).
22. Барбер С. Адажіо для струнних.
23. Брамс І. «Колискова».
24. Глюк К. Мелодія з опера «Орфей і Еврідіка».
25. Шопен Ф. «Колискова» ре-бемоль мажор.
26. Шопен Ф. «Колискова для ангела».
27. Ліст Ф. «Колискова».
28. Шуберт Ф. «Серенада».

Напря́м 2: музичні твори для заспокоєння

1. Альбіноні Т. «Адажіо».
2. Моцарт В.А. Квінтет для кларнета і струнних (Largetto).
3. Вівальді А. Скрипичний концерт, II частина, до мінор (Andante).
4. Бах Й.С. Брандербурзький концерт №2 (Andante).
5. Бетховен Л. «Елізі».
6. Бетховен Л. Прелюдія №5.
7. Лисенко М. Елегія №3, оп. 41.
8. Моцарт В.А. Концерт для кларнета ля мажор (Adagio).
9. Маскані П. Intermezzo з опери «Сільська честь».
10. Брух М. Скрипичний концерт №1 (Adagio).
11. Шопен Ф. Ноктюрн №1 оп. 9, сі-бемоль мінор.
12. Вівальді А. Концерт для флейти з оркестром, II частина (Gardellino).
13. Шуберт Ф. «Лебедина пісня».
14. Шопен Ф. Ноктюрн фа мажор.
15. Шопен Ф. Ноктюрн ре-бемоль мажор.
16. Шопен Ф. «Мазурка».
17. Шуберт Ф. «Аве Марія».
18. Сен-Санс К. «Лебідь».
19. Штраус І. Вальс «На прекрасному блакитному Дунаї».

Напря́м 3: музичний матеріал для активізації творчих здібностей

1. Штраус І. Вальс «Весняні голоси».
2. Моцарт В.А. Соната №5, соль мажор (Allegro).
3. Дебюсі К. Прелюдія №2 «Вітрила».
4. Дебюсі К. «Мрії».
5. Дебюсі К. «Музика янголів».
6. Дебюсі К. Прелюдія «Відпочинок фавна».
7. Дебюсі К. Ноктюри «Хмари».

8. Шопен Ф. Скерцо №1.
9. Равель М. «Чарівний сад» з оркестрової сюїти «Матінка-гусиня».
10. Равель М. «Гра води».
11. Равель М. «Болеро».
12. Вівальді А. Концерт для мандоліни №2, III частина
13. Шонберг А. «Світла ніч».
14. Лисенко М. Вальс.
15. Скорик М. «Гуцульський танець».

Напрямок 4: музичний матеріал для концентрування уваги, стимулювання інтелектуальної сфери

1. Дебюсі К. «Місячне сяйво».
2. Мендельсон Ф. Сюїта №5.
3. Моцарт В.А. Концерт для кларнета, ля мажор (Adagio).
4. Моцарт В.А. «Маленька нічна серенада», Рондо.
5. Бах Й.С. Прелюдія і фуга №1, до мажор.
6. Гайдн Й., Симфонія №101 «Годинник».
7. Бах Й.С. Концерт для двох скрипок з оркестром, ре мінор (Largo).
8. Бах Й.С. Концерт для органу, ре мінор.
9. Бах Й.С. Брандербурзький концерт №2 (Allegro Assai).
10. Бортнянський Д. Клавірна соната, I частина, до мажор.
11. Бортнянський Д. Квінтет, до мажор (Larghetto).
12. Березовський М. Соната.
13. Бетховен Л.В. Соната для фортепіано №17.
14. Бетховен Л.В. Фортепіанний концерт №5 (Allegro).
15. Пахельбель І. Канон, ре мажор.
16. Манфредіні Ф. Симфонія №10, I частина (Adagio e spiccato).
17. Альбініні Т. Концерт №7 (Allegro).
18. Кореллі А. Концерт №1, ре мажор, IV частина.

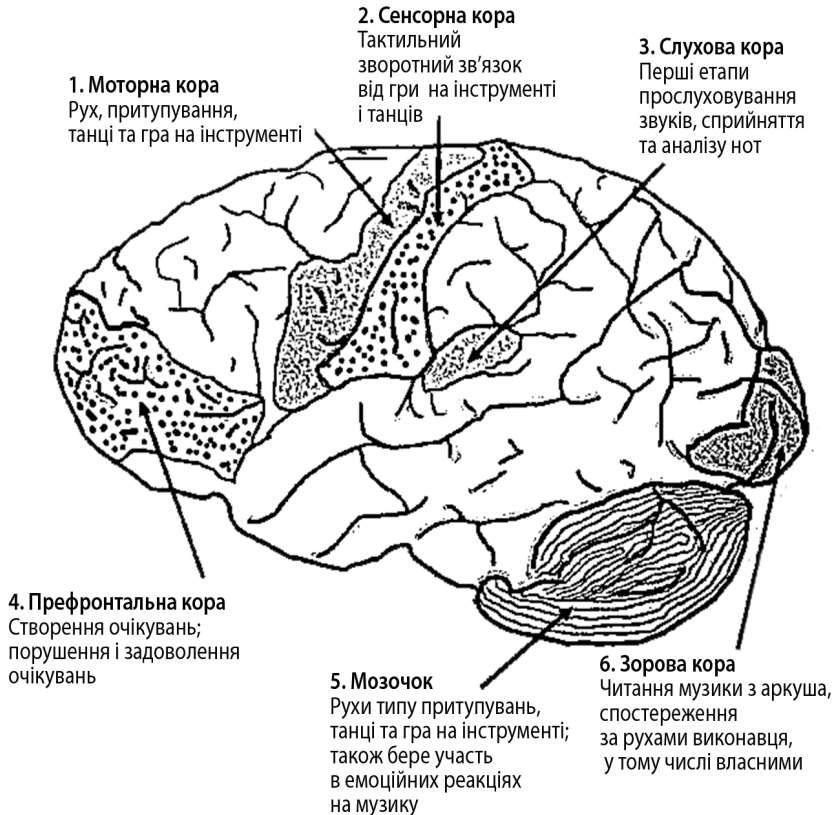
19. Кореллі А. Концерт №8, I частина, соль мінор.
20. Боккеріні Л. Менует, мі мажор.
21. Вівальді А. Концерт для флейти з оркестром, фа мажор, I частина.

Напряв 5: музичний матеріал для підвищення активності

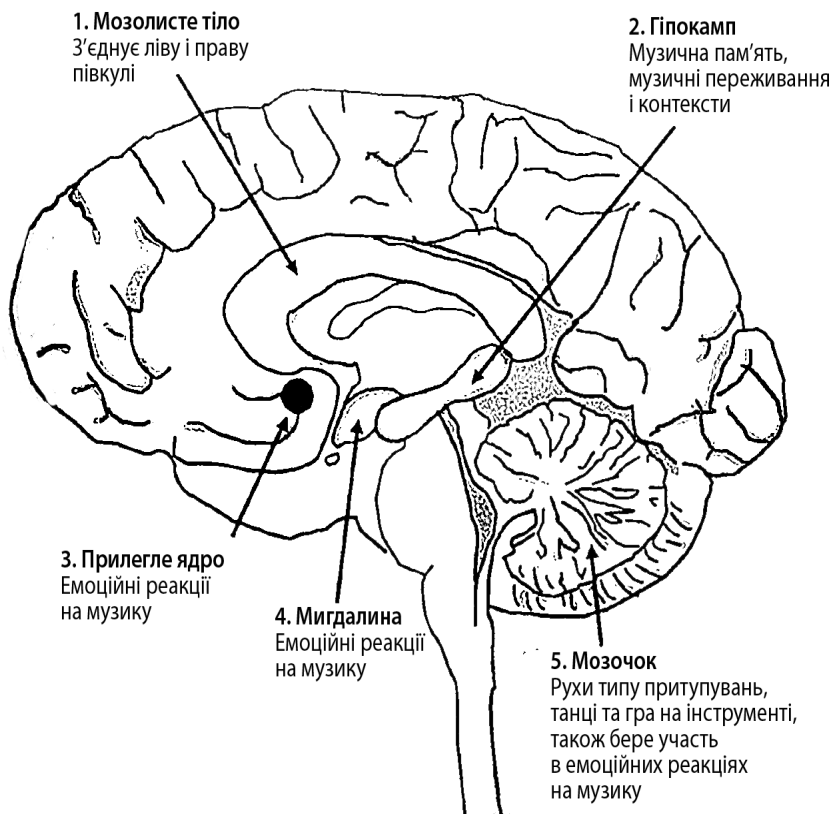
1. Верді Д. «Тріумфальний марш» з опери «Аїда».
2. Бізе Ж. Куплети Тореодора з опери «Кармен».
3. Гершвін Д. «Рапсодія в стилі блюз».
4. Берліоз Г. Марш Ракоці з опери «Засудження Фауста».
5. Моцарт В.А. Соната №16, до мажор (Allegro).
6. Моцарт В.А. Симфонія №40, I частина.
7. Моцарт В.А. Увертюра до опери «Чарівна флейта».
8. Моцарт В.А. Увертюра до опери «Весілля Фігаро».
9. Гайдн Й. Симфонія №100, фінал.
10. Бетховен Л.В. Симфонія №1, IV частина.
11. Мендельсон Ф. «Весільний март».
12. Глюк К. «Танець фурій» з опери «Орфей і Еввідіка».
13. Россіні Д. «Тарантела».
14. Россіні Д. Увертюра до опери «Вільгельм Телль».
15. Штраус І. Скерцо «Вічний рух».
16. Штраус І. «Персидський марш».
17. Штраус І. «Марш Радецького».

Додаток 5.

Ділянки мозку, які відповідають за різні види музичної діяльності (за Марком Трамо)

*Рисунок 1. Мозок, вигляд збоку
(передня частина ліворуч)*

Рисунок 2. Мозок у розрізі

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА _____	3
РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ _____	6
«МУЗИЧНА ПСИХОЛОГІЯ» _____	6
ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ _____	31
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ _____	53
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ _____	84
ГЛОСАРІЙ _____	90
ЛІТЕРАТУРА _____	101
СПИСОК ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ _____	109
ДОДАТКИ _____	111
Додаток 1. Особистісний опитувальник Г.Ю. Айзенка для визначення рівня нейротизму та екстраверсії особистості _____	111
Додаток 2. Тест для визначення ставлення здобувачів вищої освіти до музично-виконавської діяльності _____	115
Додаток 3. Тест для визначення ставлення здобувачів вищої освіти до музично-педагогічної діяльності _____	118
Додаток 4. Рекомендований список музичних творів за напрямками _____	121
Додаток 5. Рисунки _____	125

Навчальне видання

Прядко Олена Михайлівна

Музична психологія

Навчально-методичний посібник

Здано в набір 06.04.2026. Підписано до друку 24.04.2026.
Формат 60x84/16. Гарнітура SchoolBook . Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 7,44 . Обл.-вид. арк. 4,24. Тираж 100 прим. Зам. 646.

Видавець і виготовлювач ПП Зволейко Д.Г.
вул. Кн. Коріатовичів, 9; м. Кам'янець-Подільський,
Хмельницька обл., 32302; e-mail: abetka.svit@gmail.com
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
серія ДК №2276 від 31.08.2005 р.